

Autoriteit Consument en Markt
Directie Energie
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

mr. N.R. Geerts-Zandveld
advocaat

Datum: 25 mei 2018
Onderwerp: Zienswijze Ontwerpcodebesluit ter uitvoering NC-TAR

Ons kenmerk: 14328
Uw kenmerk: ACM/14/023224

Geachte mevrouw/heer,

Tot mij heeft zich gewend de Vereniging Energie-Nederland met het verzoek haar belangen in de hierboven genoemde kwestie te behartigen.

Op 5 maart 2018 heeft u het Ontwerpcodebesluit ter uitvoering van NC-TAR gepubliceerd, verder te noemen het ontwerpcodebesluit. Een kopie van het ontwerpcodebesluit treft u aan als **bijlage 1**. Belanghebbenden hebben tot en met 28 mei 2018 de tijd om op dit ontwerpcodebesluit te reageren.

Energie-Nederland is op grond van haar statuten een belangenvereniging van energiebedrijven (producenten, leveranciers en handelaren) op de energiemarkt. Derhalve kan Energie-Nederland aangemerkt worden als representatieve organisatie van netgebruikers op de gasmarkt. Op grond van artikel 61 Gaswet kan Energie-Nederland derhalve als belanghebbende worden aangemerkt. Bovendien blijkt uit vaste jurisprudentie, dat als uitgangspunt wordt genomen, dat een belangenorganisatie, die voor het belang van haar leden opkomt, daarmee opkomt voor een collectief belang, tenzij het tegendeel blijkt.

Tijdens de hoorzitting van 14 mei 2018 heeft Energie-Nederland al een groot deel van haar inhoudelijke argumenten ingebracht. De inbreng van Energie-Nederland dient hier als herhaald en ingelast beschouwd te worden. Een kopie van de inbreng is als **bijlage 2** aan deze zienswijze gehecht. Tijdens de hoorzitting is aangegeven, dat de verdere (juridische) onderbouwing nog nader uitgewerkt zou worden in de schriftelijke zienswijze. Deze brief dient als zodanig aangemerkt te worden.

Energie-Nederland is verheugd, dat ACM zo veel voortgang maakt met de implementatie van Verordening 2017/460 tot vaststelling van een netcode betreffende geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas, verder te noemen NC-TAR. Hoewel grote delen van het ontwerpcodebesluit betrekking hebben op de hoofdstukken II en III en deze hoofdstukken pas met ingang van 31 mei 2019 van toepassing zijn, zal bij de vaststelling van de tarieven voor 2020 wel rekening gehouden moeten worden met deze hoofdstukken. Tijdige implementatie is derhalve noodzakelijk.

De kern van de juridische opmerkingen van Energie-Nederland is gelegen in de transparantie en onderbouwing van het ontwerpcodebesluit. Op een beperkt aantal onderdelen is het ontwerpcodebesluit naar de mening van Energie-Nederland onvoldoende transparant of in strijd met enkele algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ik licht dat als volgt toe.

Algemeen

1. Tijdens de hoorzitting heeft Energie-Nederland aangegeven, dat het ontwerpcodebesluit geen simpele tariefwijziging is maar een drastische wijziging van het tariefsysteem. Een dergelijke drastische wijziging heeft enorme gevolgen voor de handelspositie en business cases van de netgebruikers. Deze wijziging was voor de netgebruikers overigens onmogelijk te voorzien ten tijde van het boeken van transportcapaciteit. De netgebruikers moeten derhalve in de gelegenheid worden gesteld om hun vaak al lang geleden geboekte capaciteit eenmalig aan te passen aan het nieuwe tariefsysteem. Voor de goede orde verwijst Energie-Nederland naar de omliggende landen, waar wel een overgangsregeling bestaat. In België worden bijvoorbeeld zogenaamde reshuffle windows georganiseerd. In Duitsland bestaat het recht op vroegtijdige beëindiging van capaciteitscontracten.
2. Een overgangsregeling komt tegemoet aan de zwaarwegende belangen van de netgebruikers en is derhalve geheel in overeenstemming met artikel 3:2 Awb, dat een zorgvuldige voorbereiding en deugdelijke belangenafweging van een besluit vereist. Derhalve dienen netgebruikers een redelijke termijn te krijgen om over te stappen van het ene systeem naar het andere systeem. In het ontwerpcodebesluit ontbreekt echter een deugdelijke overgangstermijn. Daarmee is het ontwerpcodebesluit in strijd met artikel 3:2 Awb.
3. Voorts wijst Energie-Nederland op het feit, dat de NC-TAR een verordening is tot vaststelling van een netcode betreffende geharmoniseerde [onderstreping advocaat] transmissietariefstructuren voor gas. Harmoniseren betekent in het Europees recht het

op elkaar afstemmen van wet en regelgeving door verschillende soevereine staten. In het onderhavige geval zou dat moeten betekenen, dat de inhoud van het ontwerpcodebesluit onder meer met de omringende landen, zoals België en Duitsland is afgestemd. Zo zouden bijvoorbeeld in het geval van gebundelde capaciteit op een interconnectiepunt op zijn minst de voorwaarden aan beide zijden van de grens vergelijkbaar moeten zijn.

4. Uit het ontwerpcodebesluit blijkt niet, dat afstemming heeft plaatsgevonden. Derhalve is het ontwerpcodebesluit niet zorgvuldig voorbereid. Daarmee is het ontwerpcodebesluit in strijd met artikel 3:2 Awb.

Multiplicator

5. In het voorgestelde artikel 3.2.3.5 Tarievenscode staat het volgende bepaald:
De multiplicator als bedoeld in 3.2.3.4 is:
 - a. 1,25 voor kwartaalcapaciteitsproducten;
 - b. 1,5 voor maandcapaciteitsproducten;
 - c. 2,5 voor dagcapaciteitsproducten; en
 - d. 2,5 voor within-day-capaciteitsproducten.
6. Zoals ook tijdens de hoorzitting is aangegeven is deze multiplicator naar de mening van Energie-Nederland aan de hoge kant. In randnummer 80 tot en met 85 geeft ACM aan waarom zij kiest voor een diversiteit aan multiplicatoren. Energie-Nederland kan met deze uitleg instemmen. ACM geeft echter niet aan, waarom zij kiest voor een multiplicator van 2,5 voor dagcapaciteitsproducten en within-day-capaciteitsproducten. ACM laat ongemotiveerd waarom het verschil tussen deze twee capaciteitsproducten enerzijds en de maandcapaciteitsproducten anderzijds zo groot is. Het verschil tussen kwartaalcapaciteitsproducten en maandcapaciteitsproducten is immers veel kleiner. Dat verschil is slechts 0,25.
7. Dit gebrek aan motivering klemt des te meer aangezien er op dit moment helemaal geen multiplicator bestaat voor dagcapaciteitsproducten en within-day-capaciteitsproducten.
8. Evenmin geeft ACM aan, hoe zij in de komende jaren op uiterlijk 1 april 2023 deze multiplicator wil terugbrengen naar het niveau van 1,5 zoals is bepaald in artikel 13 lid 3 NC-TAR.

9. Gezien het vorenstaande is Energie-Nederland dan ook van mening, dat het ontwerpcodebesluit op dit onderdeel in strijd is met artikel 3:46 Awb.

Seizoensfactoren

10. In aanvulling op hetgeen tijdens de hoorzitting is aangegeven, is Energie-Nederland van mening dat de seizoensfactoren niet toegepast moeten worden op de gasopslagpunten en wel om de volgende reden. In randnummer 86 van het ontwerpcodebesluit stelt ACM, dat er seizoensfactoren worden toegepast, omdat *"het gebruik van het gastransportnet in de wintermaanden veel groter is en het gastransportnet voor deze piekbelasting is aangelegd. De toepassing van seizoensfactoren draagt dus bij aan de kostenreflectiviteit van de transmissietarieven"*.
11. De gasopslagen vormen een bron van flexibiliteit. Deze flexibiliteit in combinatie met de kostenreflectiviteit leiden tot de conclusie dat de seizoensfactoren niet op deze specifieke punten toegepast moeten worden. Toepassing van seizoensfactoren op gasopslagpunten ontmoedigt de entry van gas in het transmissienet tijdens de wintermaanden.

Afschakelbare capaciteit

12. Op grond van artikel 16 NC-TAR is de hoofdregel voor de berekening van reserveringsprijzen voor standaard capaciteitsproducten voor afschakelbare capaciteit vastgelegd in lid 2, te weten een ex-antekorting. Als alternatief voor de toepassing van ex-antekortingen kan de nationale regulerende instantie op grond van lid 4 besluiten een ex-postkorting toe te passen. Zulke ex-postkortingen mogen enkel worden gebruikt op interconnectiepunten wanneer er geen afschakeling van capaciteit wegens fysieke congestie in het voorgaande gasjaar heeft plaatsgevonden.
13. Uit het voorgestelde artikel 3.2.3.10 Tarievencode blijkt, dat ACM kiest voor de ex-postkorting. Hoewel deze wijze van compensatie nieuw is in Nederland en bovendien afwijkt van de hoofdregel van artikel 16 NC-TAR motiveert ACM deze keuze in randnummer 94 van het ontwerpcodebesluit slechts met de mededeling, *"dat er de laatste jaren geen sprake was van afschakelingen van capaciteit en dat met een ex-antekorting aan dit feit geen recht gedaan zou worden"*.
14. Energie-Nederland is van mening, dat deze beperkte motivatie gezien de omstandigheden niet in overeenstemming is met artikel 3:46 Awb.

15. Afgezien van het feit of er de afgelopen jaren wel of niet is afgeschakeld vertegenwoordigt afschakelbare capaciteit een bepaalde economische waarde in de markt. Afschakelbare capaciteit is net als de mogelijkheid tot verlegging van belang in het kader van de flexibiliteit van de netgebruiker. Die mogelijkheid wordt beduidend minder bij een ex-postkorting.
16. Naar de mening van Energie-Nederland heeft ACM bij de keuze voor een ex-postkorting geen rekening gehouden met de belangen van de markt, zoals hiervoor genoemd. Daarmee is het ontwerpcodebesluit op dit onderdeel in strijd met artikel 3:2 Awb.

Verlegging

17. In het voorgestelde artikel 2.1.8 Transportcode gas LNB omschrijft ACM verleggen als *het recht om exitcapaciteit van een exitpunt voor een bepaalde periode te verplaatsen naar een ander exitpunt, uitsluitend en alleen indien uitzonderlijke en tijdelijke omstandigheden van operationele aard de hier bedoelde verplaatsing rechtvaardigen* [onderstreping advocaat]. In randnummer 41 van het ontwerpcodebesluit licht ACM toe dat deze (onderstreepte) aanscherping zal voorkomen dat er ongebreideld gebruik wordt gemaakt van dit recht. Met deze aanscherping zijn slechts de belangen van GTS gediend. De aanscherping is vaag en weinig concreet. Voor netgebruikers is vooraf niet in te schatten of GTS hun verzoek tot verleggen zal accepteren. Daarmee is het conceptcodebesluit niet transparant.
18. Bovendien worden de belangen van netgebruikers niet meegenomen. Het recht om capaciteit te kunnen verleggen vergroot de mogelijkheden voor netgebruikers om capaciteit te benutten. Dit biedt meer flexibiliteit. Dat belang wordt nu nodeloos ingeperkt, terwijl het juist uitgebreid zou moeten worden.
19. Naar de mening van Energie-Nederland zou gezien het vorenstaande juist de omgekeerde situatie meer voor de hand liggen; te weten een *afwijzing* van het verzoek om verlegging zou alleen mogelijk moeten zijn in uitzonderlijke situaties. Deze handelwijze draagt naar de mening van Energie-Nederland bij aan een efficiënt gebruik van het net. Immers, capaciteit, die nu niet benut wordt, kan in geval van verlegging elders gebruikt worden. Zonder verlegging moet GTS op twee plaatsen capaciteit beschikbaar houden omdat de netgebruiker een extra boeking moet doen, terwijl de al geboekte capaciteit onbenut blijft bestaan. Dat komt de efficiëntie noch van het net noch van GTS ten goede. Bovendien kost dit de netgebruiker tweemaal geld.

20. Op dit punt is het ontwerpcodebesluit naar de mening van Energie-Nederland dan ook in strijd met artikel 3:2 Awb.
21. Het vorenstaande klemmt te meer nu de dienst 'diversion', zoals beschreven in het voorgestelde artikel 2.1.7.1 Transportcode gas LNB een *ongeclausuleerd* recht is terwijl de dienst 'verleggen' een geclausuleerd recht wordt met de aanscherping, zoals hiervoor is beschreven. In beide gevallen gaat het om vergelijkbare diensten. ACM laat na te motiveren waarom deze vergelijkbare diensten anders worden behandeld.
22. Derhalve is het ontwerpcodebesluit naar de mening van Energie-Nederland ook om deze reden in strijd met de artikelen 3.2 en 3:46 Awb.

Backhaul

23. In het voorgestelde artikel 2.1.14 Transportcode gas LNB wordt de dienst 'backhaul' geschrapt. Zoals ook aangegeven tijdens de hoorzitting begrijpt Energie-Nederland dit niet.
24. Zoals tijdens de hoorzitting al is aangegeven bevat artikel 32 lid 2 van Verordening 2017/459 onder andere de volgende verplichting: *Op unidirectionele interconnectiepunten waar vaste capaciteit uitsluitend in één richting wordt aangeboden, bieden de transmissiesysteembeheerders ten minste één dagproduct voor afschakelbare capaciteit in de andere richting aan.*
25. Op de unidirectionele interconnectiepunten wordt backhaul aangeboden als capaciteit "in de andere richting". Backhaul wordt volgens de in randnummer 24 genoemde verordening bovendien aangemerkt als afschakelbare capaciteit. Er is namelijk geen fysieke capaciteit in de andere richting beschikbaar. Dit is een algemeen aanvaarde uitleg in Europa.
26. Overnominatie is alleen van toepassing voor afschakelbare within-day capaciteit en deze wordt uitsluitend toegewezen wanneer vaste capaciteit, hetzij technische capaciteit hetzij aanvullende capaciteit, is uitverkocht. Daar is bij backhaul helemaal geen sprake van. Backhaul is zeker niet aan te merken als technische of aanvullende capaciteit. Backhaul is evenmin aan te merken als vaste capaciteit. Shippers moeten immers de mogelijkheid hebben om te hernomineren waardoor het dus nooit vaste capaciteit kan zijn.

27. Door het schrappen van de dienst backhaul wordt een bepaalde zekerheid verondersteld voor het beschikbaar hebben van transportcapaciteit "in de andere richting". Deze zekerheid is er niet. Derhalve is het schrappen van de dienst backhaul zonder dat er afschakelbare capaciteit met een ex-ante korting voor in de plaats komt in strijd met artikel 32 lid 2 van Verordening 2017/459.

Verzoek

Energie-Nederland verzoekt ACM om het ontwerpcodebesluit in heroverweging te nemen met inachtneming van al hetgeen Energie-Nederland heeft aangevoerd.

Vriendelijke groet,

Nynke Geerts-Zandveld

COUPRY

Bijlage 1

Ontwerpcodebesluit ter uitvoering van NC-TAR

Ontwerpbesluit

Ontwerpbesluit van de Autoriteit Consument en Markt van 1 maart 2018, kenmerk ACM/UIT/471347 tot wijziging van de tariefstructuren en voorwaarden als bedoeld in artikelen 12a en 12b van de Gaswet betreffende de uitvoering van de Verordening (EU) 2017/460 van de Commissie van 16 maart 2017 tot vaststelling van een netcode betreffende geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas (NC-TAR)

Ons kenmerk : ACM/UIT/471347

Zaaknummer : ACM/14/023224

De Autoriteit Consument en Markt,

Gelet op artikel 12f, eerste lid van de Gaswet;
Gelet op artikel 27, vierde lid, van NC-TAR;
Gelet op artikel 28, eerste lid, van NC-TAR;
Besluit:

Artikel I

De Tarieencode wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 1.2.1 komt als volgt te luiden:

Begrippen, die in de [verordening 715/2009](#), NC-BAL, NC-CAM, NC-TAR, [Gaswet](#) of de Begrippencode gas zijn gedefinieerd, hebben de in de [verordening 715/2009](#), NC-BAL, NC-CAM, NC-TAR, Gaswet of Begrippencode gas gedefinieerde betekenis.

B

Hoofdstuk 3 komt als volgt te luiden:

3. Landelijk netbeheerder

3.1. Algemeen

3.1.1

De toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet als bedoeld in artikel 3, onder 11, van NC-TAR zijn de inkomsten zoals jaarlijks vastgesteld ten behoeve van het besluit bedoeld in artikel 82, vijfde lid, van de Gaswet. De inkomsten verkregen met de uitvoering van de taken als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onderdeel a en onderdeel p, van de Gaswet zijn hiervan uitgezonderd.

3.1.2

De toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet als bedoeld in 3.1.1, worden uitsluitend en alleen geïnd via capaciteitsgebaseerde entry- en exittarieven.

3.1.3

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet genereert geen inkomsten middels op commodity gebaseerde tarieven of niet-transmissietarieven als bedoeld in artikel 4, derde lid, respectievelijk artikel 4, vierde lid, van NC-TAR.

3.1.4

De kosten voor het bewerken of behandelen van gas als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onderdeel p, van de Gaswet worden geïnd via de tarieven zoals beschreven in 3.3.

3.2 Entry- en exittarieven

3.2.1 Algemeen

3.2.1.1

De entry- en exittarieven worden uitgedrukt in euro per gecontracteerde entry- of exitcapaciteit per looptijd van het contract, waarbij de gecontracteerde capaciteit is uitgedrukt in kWh/uur.

3.2.1.2

De entry- en exittarieven worden afgeleid van de referentieprijzen als bedoeld in artikel 3, sub 1, van NC-TAR, die van toepassing is op het betreffende entry- of exitpunt.

3.2.2 Referentieprijsmethodologie

3.2.2.1

De niet-aangepaste referentieprijzen zijn de referentieprijzen vóór aanpassingen als bedoeld in artikel 6, vierde lid, van NC-TAR.

3.2.2.2

De niet-aangepaste referentieprijzen worden als volgt berekend:

$$\tilde{T}_{EN} = \frac{V \times TI}{\sum_{i \in EN} CAP_i}$$

$$\tilde{T}_{EX} = \frac{(1 - V) \times TI}{\sum_{i \in EX} CAP_i}$$

Waarbij:

\tilde{T}_{EN} de niet-aangepaste referentieprijzen van toepassing op een entrypunt uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;

\tilde{T}_{EX} de niet-aangepaste referentieprijzen van toepassing op een exitpunt uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;

V het procentuele aandeel van de toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet dat moet worden geïnd via de entrytarieven is, zoals vastgesteld in 3.2.2.3;

TI de toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet uitgedrukt in euro is;

CAP_i de voorspelde gecontracteerde capaciteit op entry- of exitpunt i uitgedrukt in kWh/uur/jaar is; en

EN de verzameling entrypunten is; en
EX de verzameling exitpunten is.

3.2.2.3

De verdeling van de toegestane inkomsten over entry- en exitcapaciteit is als volgt: 50% van de toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet wordt geïnd via de entrytarieven, 50% van de toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet wordt geïnd via de exittarieven.

3.2.2.4

De niet-aangepaste referentieprij wordt op grondslag van artikel 6, vierde lid, van NC-TAR aangepast door eerst een korting van 50% toe te passen op de niet-aangepaste referentieprij die van toepassing is op een entrypunt van of een exitpunt naar een opslaginstallatie en vervolgens de niet-aangepaste referentieprijen van toepassing op alle entry- en exitpunten te herschalen. Voor deze aanpassingen gelden de volgende formules:

$$\Delta TI = GK \times \left(\tilde{T}_{EN} \times \sum_{i \in EN_G} CAP_i + \tilde{T}_{EX} \times \sum_{i \in EX_G} CAP_i \right)$$
$$c = \frac{TI}{TI - \Delta TI}$$

$$T_{EN}^{NG} = c \times \tilde{T}_{EN}$$

$$T_{EN}^G = GK \times c \times \tilde{T}_{EN}$$

$$T_{EX}^{NG} = c \times \tilde{T}_{EX}$$

$$T_{EX}^G = GK \times c \times \tilde{T}_{EX}$$

Waarbij:

ΔTI	het inkomstenverlies als gevolg van de korting op de niet-aangepaste referentieprijen van toepassing op entrypunten van en exitpunten naar een opslaginstallatie uitgedrukt in euro is;
GK	de procentuele korting op de niet-aangepaste referentieprijen van toepassing op entrypunten van en exitpunten naar een opslaginstallatie is, zoals vastgesteld in 3.2.2.4;
\tilde{T}_{EN}	de niet-aangepaste referentieprij van toepassing op een entrypunt uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;
EN_G	de verzameling van entrypunten van opslaginstallaties is;
CAP_i	de voorspelde gecontracteerde capaciteit op entry- of exitpunt i uitgedrukt in kWh/uur/jaar is;
\tilde{T}_{EX}	de niet-aangepaste referentieprij van toepassing op een exitpunt uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;
EX_G	de verzameling van exitpunten naar opslaginstallaties is;
c	de constante voor herschaling van de niet-aangepaste referentieprijen is;

T_I	de toegestane inkomsten van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet uitgedrukt in euro is;
T_{EN}^{NG}	de referentieprijis van toepassing op een entrypunt niet zijnde een entrypunt van een opslaginstallatie uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;
T_{EN}^G	de referentieprijis van toepassing op een entrypunt van een opslaginstallatie uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is;
T_{EX}^{NG}	de referentieprijis van toepassing op een exitpunt niet zijnde een exitpunt naar een opslaginstallatie uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is; en
T_{EX}^G	de referentieprijis van toepassing op een exitpunt naar een opslaginstallatie uitgedrukt in euro/kWh/uur/jaar is.

3.2.3 Berekening reserveringsprijzen van toepassing op interconnectiepunten en te betalen prijzen van toepassing op binnenlandse entry- en exitpunten

3.2.3.1.

De reserveringsprijzen voor standaard jaar-, kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten worden berekend als bepaald in 3.2.3.3 tot en met 3.2.3.7.

3.2.3.2

Voor binnenlandse entry- en exitpunten wordt de te betalen prijs voor jaar-, kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten op dezelfde wijze berekend als de berekeningwijze als bedoeld in 3.2.3.1. In aanvulling daarop geldt voor de te betalen prijs voor het contracteren van een combinatie van verschillende capaciteitsproducten op binnenlandse entry- en exitpunten het bepaalde in 3.2.3.8.

3.2.3.3

De reserveringsprijs voor vaste jaarcapaciteitsproducten is gelijk aan de referentieprijis. De reserveringsprijs voor een jaarcapaciteitsproduct, dat meerdere kalenderjaren beslaat, is gelijk aan het gewogen gemiddelde van de referentieprijzen van de twee betreffende kalenderjaren, waarbij het gewicht bepaald wordt door het aantal maanden per kalenderjaar.

3.2.3.4

De reserveringsprijzen voor kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten komen tot stand door multiplicatoren en seizoensfactoren toe te passen op de referentieprijzen overeenkomstig artikel 14 en 15 van NC-TAR.

3.2.3.5

De multiplicator als bedoeld in 3.2.3.4 is:

- 1,25 voor kwartaalcapaciteitsproducten;
- 1,5 voor maandcapaciteitsproducten;
- 2,5 voor dagcapaciteitsproducten; en
- 2,5 voor *within-day*-capaciteitsproducten.

3.2.3.6

De seizoensfactoren als bedoeld in 3.2.3.4 voor kwartaalcapaciteitsproducten zijn:

Kwartaal	Seizoensfactoren kwartaalcapaciteitsproducten
Januari - maart	1,544
April - juni	0,695
Juli - september	0,542
Oktober - december	1,219

3.2.3.7

De seizoensfactoren als bedoeld in 3.2.3.4 voor maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten zijn:

Maand	Seizoensfactoren dag- en <i>within-day</i> -capaciteitsproducten	Seizoensfactoren maandcapaciteitsproducten
Januari	1,830	1,737
Februari	1,759	1,670
Maart	1,292	1,226
April	0,888	0,843
Mei	0,693	0,658
Juni	0,613	0,582
Juli	0,567	0,539
Augustus	0,540	0,513
September	0,605	0,575
Oktober	0,807	0,766
November	1,320	1,253
December	1,725	1,638

3.2.3.8

Indien een netgebruiker op binnenlandse entry- en exitpunten op dezelfde dag op een entry- of exitpunt entry- of exitcapaciteit contracteert in een combinatie van kwartaal-, maand- en dagcapaciteitsproducten, zal de netbeheerder van het landelijk gastransportnet op verzoek van de netgebruiker per schijf van gelijke hoeveelheid gecontracteerde entry- of exitcapaciteit:

- De te betalen prijs voor de combinatie van gecontracteerde kwartaal-, maand- en dagcapaciteitsproducten binnen de duur van een jaarcapaciteitsproduct maximeren op de te betalen prijs voor het betreffende jaarcapaciteitsproduct;
- De te betalen prijs voor een combinatie van gecontracteerde maand- en dagcapaciteitsproducten binnen één gaskwartaal maximeren op de te betalen prijs voor het kwartaalcapaciteitsproduct voor het betreffende gaskwartaal; en
- De te betalen prijs voor een combinatie van gecontracteerde dagcapaciteitsproducten binnen één gasmaand maximeren op de te betalen prijs voor het maandcapaciteitsproduct voor de betreffende gasmaand.

3.2.3.9

De te betalen prijs voor op grond van 2.1.2d en 2.1.2e van de Transportcode gas LNB per erkende programmaverantwoordelijke per netgebied per maand gecontracteerde exitcapaciteit is gelijk aan:

- de te betalen prijs voor het maandcapaciteitsproduct voor het deel van de capaciteit dat als maandcapaciteitsproduct gecontracteerd is;

- b. de te betalen prijs voor het kwartaalcapaciteitsproduct gedeeld door 3 voor het deel van de capaciteit dat als kwartaalcapaciteitsproduct gecontracteerd is; en
- c. de te betalen prijs voor het jaarcapaciteitsproduct gedeeld door 12 voor het deel van de capaciteit dat als jaarcapaciteitsproduct gecontracteerd is.

3.2.3.10 Compensatie afschakelbare capaciteit

In geval een netgebruiker afschakelbare capaciteit heeft gecontracteerd en wordt afgeschakeld, wordt de netgebruiker hiervoor gecompenseerd conform de ex-postkorting als bepaald in het vierde lid van artikel 16 van NC-TAR. Deze ex-postkorting is niet van toepassing in geval van afschakeling van gecontracteerde entry- of exitcapaciteit vanwege onderhoud of beperking van transport als bedoeld in paragraaf 4.4 van de Transportcode gas LNB.

3.2.3.11 Korting wheelingcapaciteit

De te betalen prijs voor entry- en exitcapaciteit in de vorm van wheelingcapaciteit als bedoeld in artikel 2.1.2h van de Transportcode gas LNB, wordt berekend door:

- a. Het entry- en exittarief te bepalen dat een netgebruiker verschuldigd is voor het contracteren van zowel vaste entry- als exitcapaciteit op het betreffende entry- en exitpunt voor dezelfde capaciteitsproducten; en
- b. Op de waarde berekend op grond van onderdeel a een korting van 94% toe te passen.

3.2.3.12 Tarief voor overschrijding gecontracteerde entry- of exitcapaciteit

Indien de gecontracteerde entry- of exitcapaciteit wordt overschreden brengt de netbeheerder van het landelijk gastransportnet de netgebruiker een tarief in rekening voor de overschrijding van de gecontracteerde entry- of exitcapaciteit. De overschrijding wordt per gasdag bepaald en vastgesteld op de grootste in een uur geconstateerde overschrijding. Het tarief voor de overschrijding is gelijk aan het tarief voor een maandcapaciteitsproduct voor de maand van overschrijding. Voor een overschrijding van volgens [2.1.2b van de Transportcode gas LNB](#) gecontracteerde exitcapaciteit wordt geen tarief voor overschrijding berekend. In het geval overschrijding van de gecontracteerde entry- of exitcapaciteit het gevolg is van een aanwijzing van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet als bedoeld in [artikel 4.4.6 van de Transportcode gas LNB](#) wordt geen tarief voor deze overschrijding berekend.

3.3 Tariefstructuur bewerken, behandelen en mengen van gas conform artikel 10a, eerste lid, onderdeel p Gaswet

3.3.1

De omschrijving van de dienst is opgenomen in 2.2.1 van de Transportcode gas LNB.

3.3.2. Kostencomponenten

De tarieven voor de in [3.3.1](#) omschreven dienst dienen ter dekking van de kostencomponenten die samenhangen met deze dienst.

- a. Het tarief komt tot stand met inachtneming van, voor zover van toepassing, de volgende elementen:
 - 1°. kapitaalkosten, waaronder in ieder geval wordt begrepen kosten die samenhangen met de financiering van een ten behoeve van de dienst gerealiseerde investering, zoals het redelijk rendement, het investeringsbedrag en de gehanteerde afschrijvingstermijn;

2°. operationele kosten, waaronder in ieder geval wordt begrepen de rechtstreekse kosten en (via een kostenverdeelsleutel toegerekende) indirecte kosten, ten behoeve van beheer en onderhoud van de gerealiseerde investering en gebruikskosten, waaronder de kosten die samenhangen met het gebruik van de dienst, zoals het gebruik van energie en stikstof en eventueel in te zetten hulpmiddelen; en

3°. overige kosten, waaronder de rechtstreekse kosten en (via een kostenverdeelsleutel toegerekende) indirecte kosten worden begrepen die niet onder de voornoemde categorieën vallen.

- b. De keuze van de in het tarief toegepaste kostenverdeelsleutel(s) zal kwalitatief worden toegelicht.
- c. Het tarief kan bestaan uit vaste en variabele elementen.
- d. Het tarief kan zowel eenmalig als verdeeld over verschillende periodes in rekening worden gebracht bij de afnemer. Over de looptijd van de dienst en verdeling van de kosten worden nadere afspraken gemaakt.

Artikel II

De Transportcode gas LNB wordt als volgt gewijzigd:

A.

Artikel 1 komt als volgt te luiden:

1. Werkingssfeer en definities

Deze code bevat voorwaarden met betrekking tot de dienst transport en de dienst bewerken, behandelen en mengen van gas als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder p van de Gaswet. Begrippen, die in de [verordening 715/2009](#), NC-BAL, NC-CAM, NC-TAR, [Gaswet](#) of de Begrippencode gas zijn gedefinieerd, hebben de in de [verordening 715/2009](#), NC-BAL, NC-CAM, NC-TAR, Gaswet of Begrippencode gas gedefinieerde betekenis.

B.

Artikel 2.1.1 komt als volgt te luiden:

2.1.1

Transport vindt plaats op grond van een met de netbeheerder van het landelijk gastransportnet te sluiten overeenkomst en houdt in dat de netbeheerder van het landelijk gastransportnet gas aangeboden op een entrypunt in het landelijk gastransportnet inneemt en op een exitpunt ter beschikking stelt. Entrycapaciteit en exitcapaciteit kunnen onafhankelijk van elkaar bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet worden gecontracteerd.

C.

In artikel 2.1.2 wordt de eerste alinea vanaf "Omschrijving van de dienst" vervangen door:

Omschrijving

Gecontracteerde entrycapaciteit geeft het recht om op een entrypunt een hoeveelheid gas per uur in het landelijk gastransportnet in te voeden. Gecontracteerde exitcapaciteit is het recht om op een exitpunt een hoeveelheid gas per uur aan het landelijk gastransportnet te onttrekken.

D.

In artikel 2.1.2 wordt de tweede alinea, vanaf "Contractering en toewijzing" vervangen door:

Contractering en toewijzing

Entry- en exitcapaciteit wordt onderscheiden in verschillende capaciteitsproducten. De capaciteitsproducten verschillen wat betreft de aanvangsdatum en aanvangstijd, de duur waarvoor entry- of exitcapaciteit wordt gecontracteerd en de prijs die op het capaciteitsproduct van toepassing is.

Op interconnectiepunten biedt de netbeheerder van het landelijk gastransportnet overeenkomstig artikel 9 van NC-CAM standaard jaarcapaciteitsproducten, standaard kwartaalcapaciteitsproducten, standaard maandcapaciteitsproducten, standaard dagcapaciteitsproducten en standaard *within-day*-capaciteitsproducten aan. Deze standaard capaciteitsproducten worden gecontracteerd en aan erkende programmaverantwoordelijken toegewezen door middel van een veiling als bepaald in NC-CAM.

Op binnenlandse entry- en exitpunten worden jaarcapaciteitsproducten, kwartaalcapaciteitsproducten, maandcapaciteitsproducten, dagcapaciteitsproducten en *within-day*-capaciteitsproducten onderscheiden. Jaar-, kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten hebben op

binnenlandse entry- en exitpunten dezelfde aanvangsdatum, aanvangstijd en duur als de standaard capaciteitsproducten zoals beschreven in artikel 9 van NC-CAM, met uitzondering van de aanvangsdatum van jaarcapaciteitproducten die de eerste dag van elke maand in het jaar kan zijn. Deze capaciteitsproducten worden gecontracteerd en aan erkende programmaverantwoordelijken of aangesloten met exitcapaciteit toegewezen volgens het *first come first served* principe.

E.

In artikel 2.1.2 wordt de derde alinea, vanaf "Afschakelbare dienst" vervangen door:

Afschakelbare entry- en exitcapaciteit

Entry- en exitcapaciteit kunnen door de landelijke netbeheerder van het gastransport in de vorm van afschakelbare transportcapaciteit worden aangeboden. Gecontracteerde afschakelbare entrycapaciteit geeft het voorwaardelijke recht om op een entrypunt een hoeveelheid gas per uur in het landelijk gastransportnet in te voeden. Gecontracteerde afschakelbare exitcapaciteit geeft het voorwaardelijke recht om op een exitpunt een hoeveelheid gas per uur aan het landelijk gastransportnet te onttrekken. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet biedt afschakelbare entrycapaciteit of exitcapaciteit slechts aan indien vaste entrycapaciteit of vaste exitcapaciteit niet meer beschikbaar is. Van afschakelbare entry- of exitcapaciteit kan uitsluitend gebruik worden gemaakt indien de netgebruikers van het landelijk gastransportnet die op het betreffende entrypunt of exitpunt beschikken over vaste entry- of exitcapaciteit dan wel eerder gecontracteerde afschakelbare entry- of exitcapaciteit, niet (volledig) van hun entrycapaciteit respectievelijk exitcapaciteit gebruik maken. Indien niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, kan de netgebruiker op het desbetreffende entry- of exitpunt (deels) worden afgeschakeld. Het afschakelen zal worden uitgevoerd in de volgorde van de volgens 5.1.6 vastgelegde tijdstempels, en bij gelijke tijdstempels naar rato van de nominaties.

F.

In artikel 2.1.2 wordt in de vierde alinea "niet afschakelbare" vervangen door: vaste en "entry- en exitpunten niet zijnde een interconnectiepunt" door: binnenlandse entry- en exitpunten.

G.

Artikel 2.1.2b komt als volgt te luiden:

2.1.2b

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet bepaalt voor alle exitpunten die de verbinding vormen tussen het landelijk gastransportnet en een regionaal gastransportnet gezamenlijk de planparameters en publiceert deze voorafgaand aan elk kalenderjaar op zijn website. De planparameters omvatten de plancapaciteit, de plancapaciteit profielafnemers, de standaardcapaciteit profielafnemers, de plancapaciteit telemetriegrootverbruikers en de exitcapaciteit benodigd voor pieklevering, als bedoeld en onder omstandigheden zoals omschreven in [artikel 2, eerste lid, van het Besluit leveringszekerheid Gaswet](#). De netbeheerder van het landelijk gastransportnet publiceert de wijze waarop de planparameters worden bepaald in het document als bedoeld in [artikel 8, tweede lid, van de Gaswet](#). Bij de bepaling als bedoeld in de vorige twee volzinnen geldt dat de som van de plancapaciteit profielafnemers en de plancapaciteit telemetriegrootverbruikers gelijk is aan de plancapaciteit. In aanvulling op [2.1.2](#) wordt de standaardcapaciteit profielafnemers plus de plancapaciteit telemetriegrootverbruikers geheel gecontracteerd door de gezamenlijke erkende programmaverantwoordelijken met erkenning LB. De standaardcapaciteit profielafnemers en plancapaciteit telemetriegrootverbruikers worden in de vorm van vaste exitcapaciteit gecontracteerd volgens de voor de erkende programmaverantwoordelijken met erkenning LB goedkoopste combinatie van jaar-, kwartaal- en maandcapaciteitsproducten. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet verdeelt de standaardcapaciteit profielafnemers, plus de plancapaciteit telemetriegrootverbruikers over

de erkende programmaverantwoordelijken met erkenning LB op basis van gegevens uit de aansluitingenregisters van de regionale netbeheerders volgens de methodiek van [2.1.2d](#) respectievelijk [2.1.2e](#). Bij deze verdeling worden gecontracteerde jaar-, kwartaal-, en maandcapaciteitsproducten per maand naar rato verdeeld. De overeenkomstig 2.1.2d en 2.1.2e gecontracteerde vaste exitcapaciteit per erkende programmaverantwoordelijke per netgebied per maand kan zodoende bestaan uit een combinatie van gecontracteerde jaar-, kwartaal- en maandcapaciteitsproducten.

H.

Artikel 2.1.2h komt als volgt te luiden:

2.1.2h Wheelingcapaciteit

Omschrijving wheeling

Op entry- en exitpunten die op dezelfde locatie liggen, biedt de netbeheerder van het landelijk gastransportnet, in aanvulling op de entry- en exitcapaciteit beschreven in 2.1.2, wheelingcapaciteit aan. Wheelingcapaciteit betreft de combinatie van entry- en exitcapaciteit op een op dezelfde locatie gelegen entry- en exitpunt. Gecontracteerde wheelingcapaciteit geeft het recht om op een entrypunt een hoeveelheid gas per uur in het landelijk gastransportnet in te voeden en op een op dezelfde locatie gelegen exitpunt weer aan het landelijk gastransportnet te onttrekken tegen een gereduceerd entry- en exittarief. De hoeveelheid in een uur in te voeden gas dient gelijk te zijn aan de hoeveelheid te onttrekken gas in hetzelfde uur. De gecontracteerde wheelingcapaciteit wordt door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet geregistreerd in een separaat portfolio.

Contractering en toewijzing

Wheelingcapaciteit wordt gecontracteerd en aan erkende programmaverantwoordelijken toegewezen volgens het *first come first served* principe. Wheelingcapaciteit kan vanaf 1 januari 2014 niet worden gecontracteerd tussen een binnenlands entry- of exitpunt en een interconnectiepunt. Wheelingcapaciteit die is gecontracteerd voor 1 januari 2014 zal worden gerespecteerd. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet biedt wheelingcapaciteit slechts aan indien de aangeboden wheelingcapaciteit niet van invloed is op de aangeboden entry- en exitcapaciteit als bedoeld in artikel 2.1.2. Wheelingcapaciteit wordt onderscheiden in dezelfde capaciteitsproducten als entry- en exitcapaciteit als bedoeld in 2.1.2. De combinatie van entry- en exitpunten waarvoor wheelingcapaciteit wordt aangeboden wordt door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet op zijn website gepubliceerd.

Afschakelbare wheelingcapaciteit

Wheelingcapaciteit kan door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet als afschakelbare capaciteit worden aangeboden. Gecontracteerde afschakelbare wheelingcapaciteit geeft het voorwaardelijke recht om op een entrypunt een hoeveelheid gas per uur in het landelijk gastransportnet te voeden en dit gas op een op dezelfde locatie gelegen exitpunt weer aan het landelijk gastransportnet te onttrekken. De hoeveelheid in een uur in te voeden gas dient gelijk te zijn aan de hoeveelheid te onttrekken gas in hetzelfde uur. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet biedt afschakelbare wheelingcapaciteit slechts aan indien vaste wheelingcapaciteit niet meer beschikbaar is. Van afschakelbare wheelingcapaciteit kan uitsluitend gebruik worden gemaakt indien de netgebruikers van het landelijk gastransportnet die op het betreffende entrypunt en exitpunt beschikken over vaste entrycapaciteit, vaste exitcapaciteit of vaste wheelingcapaciteit, eerder gecontracteerde afschakelbare entrycapaciteit respectievelijk eerder gecontracteerde afschakelbare exitcapaciteit of eerder gecontracteerde afschakelbare wheelingcapaciteit, niet (volledig) van hun

entrycapaciteit, exitcapaciteit of wheelingcapaciteit gebruik maken. Indien niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, kan de netgebruiker (deels) worden afgeschakeld. Het afschakelen zal worden uitgevoerd in de volgorde van de volgens 5.1.6 vastgelegde tijdstempels.

Overige voorwaarden

Naar mate er bestaande vaste wheelingscapaciteit beschikbaar komt, zal de netbeheerder van het landelijk gastransportnet op binnenlandse entry- en exitpunten onverwijld, met in achtneming van 2.1.12, de gecontracteerde afschakelbare wheelingscapaciteit opwaarderen naar vaste wheelingcapaciteit. Het opwaarderen zal worden uitgevoerd in de volgorde van de volgens 5.1.6 vastgelegde tijdstempels.

I.

Artikel 2.1.3 vervalt.

J.

Artikel 2.1.5 vervalt.

K.

Artikel 2.1.6 vervalt

L.

Artikel 2.1.7.1 komt als volgt te luiden:

2.1.7.1.

Diversion betreft het recht van een erkende programmaverantwoordelijke om gecontracteerde entrycapaciteit of exitcapaciteit te verplaatsen naar een ander op dezelfde locatie gelegen entrypunt respectievelijk exitpunt onder de voorwaarde dat er geen extra beslag op transportcapaciteit wordt gelegd.

M.

Artikel 2.1.7.2 komt als volgt te luiden:

2.1.7.2

Het verplaatsen van gecontracteerde capaciteit dient te worden aangevraagd via een formulier dat de netbeheerder van het landelijk gastransportnet op zijn website publiceert. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet publiceert op zijn website voor welke combinatie van entry- en exitpunten diversion wordt aangeboden

N.

In artikel 2.1.7.3 wordt "een entry- of exitpunt waarop het *first come first served* principe van toepassing is" vervangen door: een binnenlands entry- of exitpunt

O.

In artikel 2.1.7.3, laatste zin, wordt "kan gecontracteerd worden voor een maand, een kwartaal of een jaar" vervangen door: kan een jaar-, kwartaal- of een maandcapaciteitsproduct worden gecontracteerd

P.

In artikel 2.1.7.4 wordt in de vierde alinea "de maandfactor die geldt" vervangen door: de multiplicatoren en seizoensfactoren die gelden.

Q.

Artikel 2.1.8 komt als volgt te luiden:

2.1.8 Verlegging

Omschrijving

Verlegging geeft het recht om exitcapaciteit van een exitpunt voor een bepaalde periode te verplaatsen naar een ander exitpunt, uitsluitend en alleen indien uitzonderlijke en tijdelijke omstandigheden van operationele aard de hier bedoelde verplaatsing rechtvaardigen.

Contractering en toewijzing

Een aanvraag voor verlegging wordt door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet beoordeeld.

Overige voorwaarden

De status van de door middel van verlegging verplaatste exitcapaciteit zal niet worden aangetast tenzij deze verplaatsing de status van de exitcapaciteit van een andere erkende programmaverantwoordelijke zou aantasten.

R.

De titel van artikel 2.1.9 komt als volgt te luiden:

2.1.9 Aanpassen gecontracteerde exitcapaciteit bij opstarten of uitbreiden gasinstallaties.

S.

Artikel 2.1.9.1 komt als volgt te luiden:

Bij het opstarten of het uitbreiden van gasinstallaties van een eindverbruiker met een aansluiting op het landelijk gastransportnet kan een erkende programmaverantwoordelijke of aangeslotene met exitcapaciteit de netbeheerder van het landelijk gastransportnet verzoeken om initieel een geschatte hoeveelheid exitcapaciteit te contracteren voor een periode van ten hoogste vier maanden en de gecontracteerde exitcapaciteit na afloop van deze periode bij te stellen naar het maximum van de gebruikte capaciteit per maand. Dit verzoek kan geen betrekking hebben op een wintermaand.

T.

In artikel 2.1.9.2 wordt de eerste zin vervangen door:

De aanpassing of uitbreiding als bedoeld in artikel 2.1.9.1 wordt vastgelegd in een aparte overeenkomst tussen enerzijds de netbeheerder van het landelijk gastransportnet en anderzijds de erkende programmaverantwoordelijke of aangeslotene met exitcapaciteit, met daarin opgenomen de geschatte exitcapaciteit.

U.

Artikel 2.1.9.4 komt als volgt te luiden:

2.1.9.4

Het overdragen van transportcapaciteit of het gebruik van transportcapaciteit conform 2.1.10 met betrekking tot de geschatte exitcapaciteit als bedoeld in artikel 2.1.9.2, is alleen mogelijk voor de gehele geschatte exitcapaciteit en voor de gehele periode waarvoor de exitcapaciteit wordt geschat.

V.

In artikel 2.1.9.5 wordt de eerste zin vervangen door:

Na afloop van de periode van ten hoogste vier maanden waarvoor de exitcapaciteit is geschat, bepaalt de netbeheerder van het landelijk gastransportnet voor elke gasmaand van de periode een waarde voor de exitcapaciteit in de betreffende gasmaand.

W.

In artikel 2.1.9.5 wordt "artikel 3.2.1.4" vervangen door: het bepaalde in paragraaf 3.2.3

X.

In artikel 2.1.9.6 wordt de eerste zin vervangen door:

Indien er sprake is van overschrijding van de geschatte exitcapaciteit waarvoor de erkende programmaverantwoordelijke of aangeslotene met exitcapaciteit toestemming heeft gevraagd, maar niet heeft gekregen, of waarvoor voorafgaande toestemming vereist was maar welke niet is gevraagd, wordt deze overschrijding aangemerkt als een overschrijding bedoeld in [artikel 3.2.3.12 van de Tarieencode gas](#), en als zodanig afgerekend na afloop van de periode van ten hoogste vier maanden waarvoor de exitcapaciteit wordt geschat.

Y.

In artikel 2.1.10.1 wordt de eerste zin vervangen door:

Een erkende programmaverantwoordelijke of een aangeslotene met exitcapaciteit heeft het recht gecontracteerde transportcapaciteit of het gebruik van transportcapaciteit (verder: gebruiksrecht) over te dragen aan een andere erkende programmaverantwoordelijke of aangeslotene met exitcapaciteit.

Z.

In artikel 2.1.10.1 wordt "geboekte" vervangen door: gecontracteerde

AA.

In artikel 2.1.10.7 wordt "De dienst diversion" vervangen door: Diversion

BB.

Artikel 2.1.12 komt als volgt te luiden:

2.1.12

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet waardeert gecontracteerde afschakelbare transportcapaciteit zoals beschreven in 2.1.2 en 2.1.2h op naar vaste gecontracteerde transportcapaciteit tenzij de erkende programmaverantwoordelijke binnen uiterlijk vijf werkdagen na het sluiten van de betreffende overeenkomst bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet aangeeft dat hij voor deze overeenkomst niet in aanmerking wenst te komen voor het opwaarderen van de gecontracteerde afschakelbare transportcapaciteit.

CC.

Artikel 2.1.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de titel wordt "Teruggeven van gecontracteerde capaciteit" vervangen door: Teruggeven van gecontracteerde entry- en exitcapaciteit
2. In de tekst vervalt steeds "(backhaul)"
3. In de tekst wordt "niet-afschakelbare" vervangen door: vaste.

DD.

In artikel 2.1.15.1 wordt "niet-afschakelbare" vervangen door: vaste

EE.

Paragraaf 2.2 vervalt

FF.

De nummering van artikel 2.2a, 2.2a.1 en 2.2a.2 wordt gewijzigd in 2.2, 2.2.1 en 2.2.2.

GG.

In artikel 2.2a.2 wordt "3.3.8.2" vervangen door: 3.3.2

HH.

Artikel 3.2.1 komt als volgt te luiden:

3.2.1

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet onderscheidt drie typen erkenning voor een erkende programmaverantwoordelijke.

Erkenning LA: rechtspersonen en natuurlijke personen met deze erkenning kunnen transportcapaciteit contracteren bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet, behoudens exitcapaciteit op een exitpunt tussen het landelijk gastransportnet en een regionaal gastransportnet. Rechtspersonen of natuurlijke personen met deze erkenning kunnen eveneens gas verhandelen op het virtuele handelspunt. In aanvulling op de eisen vermeld onder [3.2.0a t/m 3.2.0d](#) gelden de volgende voorwaarden:

- a. de partij dient te beschikken over een EAN-code ingeval deze partij programmaverantwoordelijkheid draagt op een binnenlands exitpunt;
- b. de partij dient te kunnen communiceren met de netbeheerder van het landelijk gastransportnet middels de online informatiedienst B2B.

Erkenning LB: rechtspersonen en natuurlijke personen met deze erkenning kunnen transportcapaciteit contracteren bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet met inbegrip van exitcapaciteit op een exitpunt tussen het landelijk gastransportnet en een regionaal gastransportnet. Rechtspersonen of natuurlijke personen met deze erkenning kunnen eveneens gas verhandelen op het virtuele handelspunt. In aanvulling op de eisen vermeld onder [3.2.0a t/m 3.2.0d](#) gelden de volgende voorwaarden:

- a. de partij dient te beschikken over een EAN-code;
- b. de partij dient deel te nemen aan het berichtenverkeer met betrekking tot allocatie;
- c. de partij contracteert exitcapaciteit volgens [2.1.2b](#);
- d. de partij dient te kunnen communiceren met de netbeheerder van het landelijk gastransportnet middels de online informatiedienst B2B.

Erkenning LC: rechtspersonen en natuurlijke personen met deze erkenning kunnen geen transportcapaciteit contracteren bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet. Rechtspersonen of natuurlijke personen met deze erkenning kunnen uitsluitend gas verhandelen op het virtuele handelspunt. In aanvulling op de eisen vermeld onder [3.2.0a t/m 3.2.0d](#) gelden geen verdere voorwaarden.

II.

In artikel 3.3.1 wordt "dienst" vervangen door: transportcapaciteit.

JJ.

In artikel 3.3.2 wordt "diensten" vervangen door: transportcapaciteit.

KK.

In artikel 3.4.2 wordt "de diensten" vervangen door: de andere diensten.

LL.

In artikel 4.1.6.4 wordt "Onze Minister" vervangen door: de Minister.

MM.

In artikel 4.4.1 wordt "de uitvoering van diensten" vervangen door: de transportcapaciteit

NN.

Artikel 4.4.1 wordt "diensten" steeds vervangen door: de transportcapaciteit.

OO.

In artikel 4.4.1 wordt "entry- en exitcapaciteit" vervangen door: transportcapaciteit

PP.

In de eerste alinea van artikel 4.4.2 wordt "dienst" vervangen door: gecontracteerde transportcapaciteit

QQ.

In de derde alinea van artikel 4.4.2 wordt "dienst" vervangen door: transportcapaciteit

RR.

In artikelen 4.4.4 en 4.4.6 wordt "niet afschakelbare" steeds vervangen door: vaste

SS.

De titel van Hoofdstuk 5 komt als volgt te luiden:

5. Transportovereenkomsten.

TT.

De titel van paragraaf 5.1. komt als volgt te luiden:

5.1. Aangaan van transportovereenkomsten.

UU.

Artikel 5.1.1 wordt gewijzigd door in de eerste zin "een dienst" te wijzigen in: transportcapaciteit.

VV.

Artikel 5.1.1. wordt gewijzigd door in de tweede zin "van de dienst" te laten vervallen.

WW.

Artikel 5.1.1. wordt "diensten" vervangen door: transportcapaciteit.

XX.

In artikel 5.1.1 vervalt de laatste zin.

YY.

Artikel 5.1.2 komt als volgt te luiden:

Een overeenkomst betreffende een dagcapaciteitsproduct kan worden gesloten tot het moment van ingaan van de gasdag.

ZZ.

Artikel 5.1.3 komt als volgt te luiden:

5.1.3

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet wijst transportcapaciteit toe aan geïnteresseerden op basis van transparantie, non-discriminatie en efficiënt gebruik van het landelijk gastransportnet. In

hoofdstuk 2 is aangegeven hoe de transportcapaciteit door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet aan geïnteresseerden wordt toegewezen.

AAA.

Artikel 5.1.4 wordt "een dienst" vervangen door: transportcapaciteit.

BBB.

Artikel 5.1.6 komt als volgt te luiden:

5.1.6

De netbeheerder van het landelijk gastransportnet voorziet elk volledig verzoek bij ontvangst van een tijdstempel. Deze netbeheerder gebruikt dit tijdstempel bij afschakelbare transportcapaciteit in voorkomende gevallen voor het bepalen van de afschakelvolgorde. Een volledig verzoek vermeldt in ieder geval het capaciteitsproduct, indien relevant het entrypunt of exitpunt, de identiteit van de geïnteresseerde, alsmede, indien relevant, de indicatie of deze ook afschakelbare transportcapaciteit accepteert.

CCC.

Paragraaf 5.2 komt in zijn geheel te vervallen.

DDD.

De titel van paragraaf 5.3 komt als volgt te luiden: Gevolgen van beëindiging van transportovereenkomsten.

EEE.

Artikel 5.3.1 wordt gewijzigd door "diensten" te vervangen door: transport.

FFF.

Artikel 5.3.1 wordt gewijzigd door "overeenkomst" te vervangen door: transportovereenkomst.

GGG.

.In de tabel van artikel 6.3 wordt "Niet afschakelbare" vervangen door: Vaste

HHH.

In de tabel van artikel 6.3 komt de informatie met betrekking tot "Backhaul entry- of exitcapaciteit" in het geheel te vervallen.

III.

Artikel 6.4 komt te vervallen.

JJJ.

In artikel B1.5 van Bijlage 1 wordt "diensten" vervangen door: entry- en exitcapaciteit

KKK.

In bijlage 2 wordt "niet afschakelbare" steeds vervangen door: vaste

LLL.

De titel van B2.3.3 komt als volgt te luiden: Gaskwartaal vooruit

Artikel III

De Begrippencode gas wordt als volgt gewijzigd:

A.

In artikel 1.1 wordt de definitie *afschakelbaar* gewijzigd in: heeft betrekking op transportcapaciteit en geeft aan dat de transportcapaciteit door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet afgeschakeld kan worden;

B.

In artikel 1.1 worden de definities *backhaul*, *entrypunt gasopslag* en *exitpunt gasopslag* verwijderd.

C.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd de definitie *binnenlands entrypunt*: een entrypunt niet zijnde een interconnectiepunt.

D.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd de definitie *binnenlands exitpunt*: een exitpunt niet zijnde een interconnectiepunt.

E.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd de definitie *entrytarief*: het tarief dat een netgebruiker verschuldigd is aan de netbeheerder van het landelijk gastransportnet voor het contracteren van entrycapaciteit.

F.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd de definitie *exittarief*: het tarief dat een netgebruiker verschuldigd is aan de netbeheerder van het landelijk gastransportnet voor het contracteren van exitcapaciteit.

G.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd de definitie *gaskwartaal*: de periode die begint om 06.00 uur op de eerste dag van een kwartaal en die eindigt om 06.00 uur op de eerste dag van het volgende kwartaal, waarbij de eerste dag van een kwartaal 1 januari, 1 april, 1 juli of 1 oktober is.

H.

In artikel 1.1 wordt toegevoegd: *NC-TAR*: Verordening (EU) 2017/460 van de Commissie van 16 maart 2017 tot vaststelling van een netcode betreffende geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas.

I.

In artikel 1.1 wordt "Onze Minister.: Onze Minister van Economische Zaken" vervangen door: *De Minister*; De Minister van Economische Zaken en Klimaat.

J.

In artikel 1.1 wordt de definitie *overboekcapaciteit* gewijzigd in: vaste entry- of exitcapaciteit die wordt aangeboden bovenop de technische capaciteit in het kader van de overboekings- en terugkoopregeling als bedoeld in artikel 2.2.2 van Bijlage 1 bij de Verordening;

Artikel IV

ACM stelt dit besluit vast met inachtneming van de belangen, regels en eisen bedoeld in artikel 12f van de Gaswet.

Dit besluit treedt in werking met ingang van **XX**.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, **[datum dat het besluit en de toelichting zijn vastgesteld]**

De Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

dr. F. J. H. Don
bestuurslid

TOELICHTING

In deze toelichting bevat onderdeel A een toelichting op het codewijzigingsbesluit en onderdeel B toelichtende informatie als bedoeld in artikel 26 van NC-TAR.

A. Toelichting op het besluit

A1. Samenvatting

1. Middels dit codewijzigingsbesluit implementeert de Autoriteit Consument en Markt NC-TAR, de Europese netcode tariefstructuren voor gas, voor GTS. De implementatie van deze netcode heeft consequenties voor de tariefstructuren en voor de transportvoorwaarden. Ook is er aanleiding om de Begrippencode gas (beperkt) aan te passen.
2. In deze samenvatting zet de ACM kort uiteen wat NC-TAR in essentie bepaalt en op welke wijze van de zogenoemde toegestane inkomsten wordt gekomen naar entry- en exittarieven (tariefderivatie). In onderdeel III van deze toelichting wordt het besluit uitgebreider beschreven en toegelicht.
3. GTS verkoopt transportcapaciteit per entry- en exitpunt. Een netgebruiker die transportcapaciteit contracteert op een entry- of exitpunt verkrijgt daarmee het recht een hoeveelheid gas per uur het net in te voeden of aan het net te onttrekken. GTS brengt daarvoor entry- en exittarieven in rekening. Het overgrote deel van haar inkomsten verkrijgt zij middels deze entry- en exittarieven. Daarnaast kan GTS nog overige tarieven in rekening brengen, namelijk voor zover het niet (een vergoeding voor) het verkopen van transportcapaciteit op entry- en exitpunten betreft.
4. De entry- en exitcapaciteit die GTS verkoopt kan verschillen qua:
 - *De locatie van entry- of exitpunt*: een exitpunt kan bijvoorbeeld in het noorden van het land zijn of in het zuiden van het land;
 - *De aangeslotene op het entry- of exitpunt*: op een entry- of exitpunt kunnen verschillende soorten marktpartijen zijn aangesloten;
 - *De duur van de periode waarvoor de netgebruiker capaciteit contracteert*: een netgebruiker kan bijvoorbeeld capaciteit voor een maand of een dag contracteren;
 - *De periode in het jaar waarvoor de netgebruiker capaciteit contracteert*: een netgebruiker kan bijvoorbeeld capaciteit contracteren voor de maand december of de maand juni, of voor een dag in januari;
 - *De 'vastheid' van de gecontracteerde capaciteit*: een netgebruiker kan vaste of afschakelbare capaciteit contracteren.
5. Voor elk van de hiervoor genoemde aspecten kan het entry- of exittarief verschillen. NC-TAR stelt hoofdzakelijk regels met betrekking tot deze verschillen. Daarnaast beperkt NC-TAR de mogelijkheid om overige tarieven in rekening te brengen en bevat hij enkele algemene vereisten voor deze overige tarieven.
6. Eén van de doelen van NC-TAR is de harmonisatie van tariefstructuren tussen de Europese lidstaten ter bevordering van de Europese marktintegratie. Om dit doel te bereiken stelt de

netcode een aantal vereisten aan de tariefstructuren die in de lidstaten worden gehanteerd. Deze vereisten gaan over de manier waarop de tarieven die een transmissiesysteembeheerder in rekening brengt worden afgeleid van de toegestane inkomsten van de transmissiesysteembeheerder (de tariefderivatie).

7. De tariefderivatie op grond van NC-TAR moet een aantal stappen doorlopen. Die stappen zijn:
 - a. Een beslissing over het kwalificeren van diensten als *transmissiediensten en non-transmissiediensten*. De ACM kiest ervoor alle diensten als transmissiediensten te kwalificeren. De zogenoemde toegestane inkomsten, die het startpunt zijn van de tariefderivatie, hebben dus betrekking op de inkomsten uit transmissiediensten. NC-TAR bepaalt dat de kosten van transmissiediensten worden gedekt middels de entry- en exittarieven.
 - b. Een keuze met betrekking tot de referentieprijsmethodologie. De toegestane inkomsten voor transmissiediensten worden vervolgens toegerekend aan de entry- en exitpunten. Dat gebeurt middels een *referentieprijsmethodologie*. De toepassing van de referentieprijsmethodologie leidt tot één *referentieprijs* voor elk entry- en exitpunt. Alle tarieven die van toepassing zijn op één entry- of exitpunt worden afgeleid van deze referentieprijs. De referentieprijsmethodologie bepaalt dus óf, hoeveel en waarom de tarieven voor entry- en exitcapaciteit verschillen per entry- en exitpunt. De ACM kiest voor een zogenoemde postzegelmethode als referentieprijsmethodologie, met een entry-exitverdeling van 50/50.
 - c. Keuzes met betrekking tot aanpassing van de referentieprijzen. Na toepassing van de referentieprijsmethodologie is het nog mogelijk om in een aantal gevallen de referentieprijzen aan te passen. Zo schrijft NC-TAR bijvoorbeeld een korting voor de tarieven van gasopslagen voor en is er de mogelijkheid een korting te geven op de tarieven voor LNG-invoeding. Andere mogelijke aanpassingen zijn (i) het herschalen van de referentieprijzen voor alle punten, (ii) het gelijkstellen van de tarieven van een deelverzameling van alle punten en (iii) het aanpassen van de referentieprijzen voor specifieke punten als de referentieprijzen anders niet op het concurrerende niveau liggen (hierna: tarievenbenchmark). Deze *aanpassingen* resulteren in de 'echte' referentieprijzen, die in de rest van de tariefberekening doorwerken. De ACM kiest ervoor om een korting voor gasopslagen van 50% toe te passen en maakt daarnaast gebruik van herschaling.
 - d. Keuzes met betrekking tot multiplicatoren en seizoensfactoren. Voor vaste entry- of exitcapaciteit met een looptijd van één jaar is het tarief gelijk aan de referentieprijs (na aanpassingen). GTS verkoopt echter ook kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten. Netgebruikers die deze capaciteitsproducten contracteren verkrijgen het recht gas te transporteren voor een periode korter dan een jaar. De tarieven voor kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten moet de ACM berekenen door *multiplicatoren* en *seizoensfactoren* toe te passen op de referentieprijs. Daarbij is voor elk capaciteitsproduct een aparte multiplier van toepassing. Er is dus een multiplier voor kwartaalcapaciteitsproducten, een multiplier voor maandcapaciteitsproducten, een multiplier voor dagcapaciteitsproducten en een multiplier voor *within-day*-capaciteitsproducten. De multiplier bepaalt het prijsverschil tussen een jaarcapaciteitsproduct ten opzichte van een kwartaal-, maand-, dag- of *within-day*-capaciteitsproduct. Een multiplier voor een maandcapaciteitsproduct van 1,5 betekent dat de prijs voor een maandcapaciteitsproduct 50% hoger is dan 1/12^e deel van de prijs voor een jaarcapaciteitsproduct. De *seizoensfactoren* bepalen het prijsverschil tussen dezelfde capaciteitsproducten in

- verschillende periodes van het jaar. De toepassing van seizoensfactoren leidt ertoe dat capaciteit in de winter (piekperiode) duurder is dan capaciteit in de zomer (geen piekperiode). De ACM kiest ervoor om seizoensfactoren vast te stellen en stelt een multiplicator van 1,25 voor kwartaalcapaciteitsproducten, een multiplicator van 1,5 voor maandcapaciteitsproducten en multiplicatoren van 2,5 voor dag- en *within-day*-capaciteitsproducten vast.
- e. Een keuze met betrekking tot de korting voor afschakelbare capaciteit. Netgebruikers hebben soms de mogelijkheid om afschakelbare entry- en exitcapaciteit te contracteren. NC-TAR bepaalt dat er een *korting voor afschakelbare capaciteit* moet zijn, die gebaseerd is op de kans op afschakelen en de 'economische waarde van de capaciteit'. De ACM kiest voor een ex-postkorting voor afschakelbare capaciteit.
 - f. Tot slot heeft de ACM vaste capaciteit met wheeling geduid als een product met voorwaarden als bedoeld in artikel 4, tweede lid, NC-TAR. De ACM stelt een korting vast van 94% op het gezamenlijke entry- en exittarief voor het vaste capaciteitsproduct met wheeling.

A2. Aanleiding en gevolgde procedure

8. De Europese Commissie heeft bij besluit van 16 maart 2017 Verordening (EU) 2017/460 een netcode betreffende geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas (hierna: NC-TAR) vastgesteld. Bedoeling van deze netcode is, overeenkomstig Verordening (EG) 715/2009, geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas vast te stellen en Uniebrede regels te bepalen waarmee de doelstellingen worden nagestreefd om bij te dragen aan marktintegratie, het verhogen van voorzieningszekerheid en het bevorderen van de interconnectie van gasnetten, aldus overweging (1) van NC-TAR.
9. In artikel 27, vierde lid, van NC-TAR is bepaald dat de nationale regulerende instantie (verder ook: de NRA), overeenkomstig artikel 41, zesde lid, onderdeel a, van de Richtlijn 2009/73/EG, een met redenen omkleed besluit over een aantal nader bepaalde punten moet vaststellen. Artikel 41, zesde lid, onderdeel a, van de Richtlijn is geïmplementeerd in onder meer artikel 12f van de Gaswet. De ACM is op grond van artikel 1a, tweede lid, Gaswet de nationale regulerende instantie. De ACM is dus bevoegd om NC-TAR te implementeren middels haar bevoegdheid tot het vaststellen van de tariefstructuren en voorwaarden op basis van artikel 12f Gaswet. Concreet komt dit neer op een besluit van de ACM tot wijziging van de Tarieencode gas en de Transportcode gas LNB. Ook een (beperkt) aantal definities in de Begrippencode wordt aangepast. In deze toelichting wordt dit kortheidshalve "wijziging van het codebesluit" of "het codewijzigingsbesluit" genoemd.
10. NC-TAR kent een uitgebreide voorbereidingsprocedure. Artikel 26 van NC-TAR bepaalt dat er een of meer raadplegingen worden verricht door de nationale regulerende instantie of door de transmissiesysteembeheerder(s), afhankelijk van het besluit van de NRA. De ACM heeft bij besluit van 17 oktober 2017 beslist dat zij de hier en ook de in artikel 27 en 28 van NC-TAR bedoelde raadplegingen verricht.¹
11. In de periode van 19 april 2017 tot en met 19 december 2017 zijn de marktdeelnemers geraadpleegd over de implementatie van NC-TAR en de in dat verband relevante onderwerpen en te maken keuzes. Op 19 april, 17 mei, 28 juni en 13 juli 2017 is de markt

¹ <https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/2017-11/taakverdelingsbesluit-acm-gts-nctar.pdf>

door de ACM en GTS gezamenlijk geconsulteerd. In het najaar van 2017 (15 september, 28 september en 13 oktober) heeft GTS haar ideeën met de markt gedeeld en de markt daarover geraadpleegd. In dit verband heeft zij haar ideeën op schrift gesteld en dit op 25 oktober met de ACM en de markt gedeeld.² Vanaf dat moment is de ACM haar visie en voorgenomen besluit met de markt gaan delen. In verband hiermee is de markt plenair op 31 oktober, 27 november en 19 december 2017 geconsulteerd over de relevante onderwerpen die ter besluitvorming voorliggen en de (voorlopige) visie van de ACM op deze onderwerpen. Voor de presentaties van de ACM en GTS³ wordt verwezen naar www.acm.nl/nctarnl.

12. Het voorgaande heeft geresulteerd in het voorliggende ontwerpbesluit op basis van artikel 12c, tweede lid, van de Gaswet. Ingevolge artikel 12e, derde lid, Gaswet kunnen de gezamenlijke netbeheerders en de representatieve organisaties hun zienswijze op het ontwerpbesluit bekendmaken binnen 12 weken na het tijdstip waarop het ontwerp van het besluit aan hen is toegezonden.
13. De ACM heeft besloten tot toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb). De ACM heeft op basis van artikel 3:15, tweede lid, Awb een ieder in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen op het ontwerp kenbaar te maken.
14. Als onderdeel van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure heeft de ACM het ontwerpbesluit en de daarop betrekking hebbende stukken ter inzage gelegd en gepubliceerd op haar internetpagina. Van de terinzagelegging is kennis gegeven in de Staatscourant van [datum].
15. Uiterlijk 1 april 2018 zendt de ACM een Engelstalige versie van het ontwerpbesluit aan het Agentschap als bedoeld in artikel 27 van NC-TAR.⁴
16. NC-TAR schrijft in artikel 26 voor dat behalve regels (over bijvoorbeeld de toe te passen referentieprijsmethodologie), ook toelichtende of informatieve informatie moet worden geconsulteerd en schriftelijk moet worden vastgelegd in het "raadplegingsdocument" als bedoeld in artikel 27 van NC-TAR. Voor zover het informatie betreft die geen (algemeen verbindende) regels bevat, heeft de ACM deze informatie in de toelichting of in de additionele informatie, onderdeel B, bij het ontwerp van dit besluit opgenomen.
17. De ACM is van mening dat het besluit geen technische voorschriften bevat zoals bedoeld in de Notificatierichtlijn. Om die reden zijn de voorwaarden in dit besluit niet in ontwerp ter notificatie aangeboden.

² <https://www.gasunietransportservices.nl/uploads/fckconnector/d06fbd8d-439e-4e70-9e77-2719675e4427/3016146712/20171024%20GTS%20NC%20TAR%20Implementation%20proposal%20final.pdf?lang=nl>

³ De presentaties van GTS van 15 september, 28 september en 13 oktober zijn te vinden op de website van GTS.

⁴ Dit is het Agentschap dat is ingesteld bij Verordening 713/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot oprichting van een Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators.

A3. Besluit

18. In het hiernavolgende wordt het codewijzigingsbesluit in hoofdlijnen weergegeven en toegelicht.

Inleiding

19. Het voorliggende codewijzigingsbesluit dient ter implementatie van NC-TAR. NC-TAR geeft regels over en stelt eisen aan de wijze waarop entry- en exittarieven worden afgeleid van de toegestane inkomsten van een transmissiesysteembeheerder. De toegestane inkomsten zijn de inkomsten die de ACM vaststelt op grond van de methodebesluiten voor de landelijk netbeheerder gas en de daarop gebaseerde x-factorbesluiten en uiteindelijk definitief bepaalt in het jaarlijkse tarievenbesluit.
20. In NC-TAR is de verplichting opgenomen om een referentieprijsmethodologie op te stellen aan de hand waarvan zogenoemde referentieprijzen kunnen worden vastgesteld. De referentieprijsmethodologie bepaalt op welke wijze de toegestane inkomsten moeten worden toegerekend aan de entry- en exitpunten. De toepassing van de referentieprijsmethodologie leidt tot één referentieprijs voor elk entry- en exitpunt. Alle tarieven die van toepassing zijn op één entry- of exitpunt worden vervolgens afgeleid van de referentieprijs. De referentieprijsmethodologie bepaalt dus óf, hoeveel en waarom de tarieven voor entry- en exitcapaciteit verschillen per entry- en exitpunt.
21. Verder geeft NC-TAR een aantal mogelijkheden (of verplichtingen) om die referentieprijzen aan te passen. Bijvoorbeeld door kortingen te bepalen en de referentieprijs te herschalen.
22. Daarnaast bepaalt NC-TAR voor interconnectiepunten dat de reserveringsprijzen worden bepaald door toepassing van multiplicatoren of seizoensfactoren op de referentieprijs. De multiplier bepaalt het prijsverschil tussen een contract met contractduur van één jaar en een contract met een contractduur anders dan één jaar. De seizoensfactoren bepalen het prijsverschil tussen contracten met een gelijke contractduur in verschillende periodes van het jaar.

Toepassing NC-TAR

23. NC-TAR is van toepassing op alle entrypunten en alle exitpunten van gastransmissienetten. Een uitzondering hierop geldt voor de hoofdstukken III, V, VI, artikel 28, artikel 31, leden 2 en 3, en hoofdstuk IX, die ingevolge artikel 2 van NC-TAR alleen van toepassing zijn op interconnectiepunten. De uitgezonderde onderdelen zien op de bepalingen over multiplicatoren, seizoensfactoren, afschakelbare capaciteit, (virtuele) interconnectiepunten en incrementele capaciteit. De bepalingen over (virtuele) interconnectiepunten zijn per definitie enkel van toepassing op interconnectiepunten. Dit geldt ook voor de bepalingen voor incrementele capaciteit, omdat deze capaciteit enkel op interconnectiepunten kan worden aangeboden. Voor de overige onderdelen moet voor binnenlandse entry- en exitpunten op nationaal niveau besloten worden over de verdere invulling ervan.
24. De ACM ziet aanleiding om over de onderdelen multiplicatoren, seizoensfactoren en afschakelbare capaciteit voor binnenlandse entry- en exitpunten overeenkomstig te besluiten als voor interconnectiepunten. Volgens de ACM is er op basis van kostenreflectiviteit voor de toepassing van deze onderdelen geen gerechtvaardigd onderscheid te maken tussen enerzijds binnenlandse entry- en exitpunten en anderzijds de interconnectiepunten. Het gebruik van het net verschilt per punt, maar bijvoorbeeld uit het boekingsgedrag per punt volgt

niet dat de groep binnenlandse entry- en exitpunten een zodanig ander gebruik maakt van het net dan de groep interconnectiepunten dat dat het maken van een onderscheid zou rechtvaardigen. Het besluit van de ACM over multiplicatoren, seizoensfactoren en afschakelbare capaciteit maakt daarom geen onderscheid tussen binnenlandse entry- en exitpunten en interconnectiepunten.

25. In dit verband is verder relevant dat het interconnectiepunt Julianadorp, het interconnectiepunt dat het landelijk gastransportnet van GTS verbond met de interconnector BBL, onlangs is opgeheven. Dit codewijzigingsbesluit laat dit punt als (voormalig) interconnectiepunt dus buiten beschouwing. Omdat op dit punt geen entry- of exitcapaciteit geboekt kan worden is NC-TAR hierop in het geheel niet van toepassing.

Van toegestane inkomsten naar transmissietarieven

26. Zoals hierboven aan de orde is geweest stelt NC-TAR eisen aan de wijze waarop de tarieven die een transmissiesysteembeheerder in rekening brengt, worden afgeleid van de toegestane inkomsten van de transmissiesysteembeheerder. De toegestane inkomsten worden door de ACM, op basis van methodebesluiten en x-factorbesluiten, definitief bepaald in de tarievenbesluiten als bedoeld in artikel 82 van de Gaswet. Voor GTS als landelijk netbeheerder geldt op dit moment het Methodebesluit GTS 2017-2022 en de daarop gebaseerde x-factorbesluiten⁵.
27. Op grond van het Methodebesluit GTS 2017-2021 worden de toegestane inkomsten als bedoeld in artikel 3, onder 11, van NC-TAR bepaald door de totale inkomsten inclusief inkomsten uit tariefcorrecties voor de transporttaak, de balanceringstaak, de bestaande aansluitingstaak, de aansluittaak en de kwaliteitsconversietaak bij elkaar op te tellen. De totale inkomsten per taak inclusief inkomsten uit tariefcorrecties worden op grond van het Methodebesluit GTS 2017-2021 jaarlijks in de tarievenbesluiten berekend door de totale inkomsten voor de taak in het jaar ($t-1$) te vermenigvuldigen met de x-factor en cpi en daarop (indien van toepassing) enkele correcties toe te passen.⁶ Voor zover de ACM deze correcties heeft voorzien, heeft zij haar voornemen daartoe aangekondigd in het methodebesluit. De definitieve beslissing over de toepassing van correcties is echter onderdeel van het jaarlijkse tarievenbesluit.
28. De taken Wobbe Quality Adaption (hierna: WQA) en pieklevering zijn geen ex-ante tariefgereguleerde taken, en de inkomsten in verband met deze taken zijn in dit kader geen onderdeel van de toegestane inkomsten.⁷
29. Op grond van NC-TAR dient de ACM een onderscheid te maken tussen transmissiediensten en niet-transmissiediensten. De kosten van transmissiediensten worden ingevolge artikel 4, derde lid, gedekt middels op capaciteit gebaseerde transmissietarieven. Voor niet-transmissiediensten is dit niet bepaald: hier zijn dus andere tarieven voor mogelijk. In NC-TAR is vervolgens bepaald dat ook diensten die niet als transmissie kwalificeren, als transmissie kunnen worden beschouwd. Dit ter beslissing van de NRA.

⁵ Tarievenbesluiten worden jaarlijks vastgesteld.

⁶ Zie Methodebesluit GTS 2017-2021, randnummer 271.

⁷ Pieklevering betreft de taak bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder a, van de Gaswet. WQA betreft de taak bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder p, van de Gaswet. Voor de taak WQA is de tariefstructuur in de Tarievcodes gehandhaafd. Voor de taak pieklevering is de tariefstelling bepaald in artikel 2, vierde lid, van het Besluit leveringszekerheid Gaswet.

30. De ACM besluit dat alle ex ante tariefgereguleerde taken (en in verband daarmee verleende diensten of verrichte activiteiten) van GTS als transmissiediensten kwalificeren of als zodanig zijn te beschouwen. NC-TAR geeft in artikel 4, eerste lid, twee criteria om diensten verplicht te kwalificeren als transmissiedienst. Het eerste criterium is dat de kosten voor een dienst ontstaan door de kostenfactoren van zowel technische of voorspelde gecontracteerde capaciteit als afstand. Het tweede criterium is dat de investering in en de exploitatie van de infrastructuur deel uitmaakt van de gereguleerde activawaarde gebruikt voor de levering van de transmissiediensten. Voor alle ex ante gereguleerde diensten van GTS geldt dat deze voldoen aan dit tweede criterium. Alleen voor de transportdienst, de balanceringsdienst en de bestaande aansluitingdienst geldt ook dat de kosten ontstaan door kostenfactoren van zowel technische of voorspelde gecontracteerde capaciteit als afstand (het eerste criterium). Deze diensten zijn daarmee dus zonder meer transmissiediensten in de zin van artikel 4, eerste lid, van NC-TAR. De overige diensten, te weten de aansluitpuntdienst, de connectiondienst en de kwaliteitsconversiedienst missen afstand als kostenfactor en voldoen dus niet volledig aan het criterium als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a.
31. De ACM besluit gebruik te maken van de mogelijkheid van NC-TAR om deze diensten ook als transmissiediensten te beschouwen. In de Tarievenscode is dit in artikel 3.1.1 juncto artikel 3.1.2 bepaald. Op deze manier wordt bereikt dat alle toegestane inkomsten van GTS die worden gegenereerd met de uitvoering van de hierboven genoemde wettelijke taken, middels op capaciteit gebaseerde transmissietarieven (dus entry- en exittarieven) worden geïnd. Dus met het betalen van een entry- of exittarief worden alle kosten, met uitzondering van de kosten voor WQA en Pieklevering, gedekt en zijn er geen andere, separate tarieven voor transportcapaciteit. Dit is in lijn met de bedoeling van NC-TAR. Kwaliteitsconversie rekent de ACM dan ook tot transmissie.
32. Ook de diensten aansluitpunt en connection rekent de ACM dus tot transmissie. Weliswaar geldt voor elk van deze diensten apart dat slechts een bepaalde groep afnemers er gebruik van maakt, maar toch vindt de ACM de keuze voor transmissie gerechtvaardigd. Op deze manier worden deze diensten op dezelfde wijze gereguleerd als de bestaande aansluitingdienst, die verplicht een transmissiedienst is. Er is geen goede reden om deze diensten anders te reguleren. Afnemers hebben namelijk óf een bestaande aansluiting óf een aansluitpunt óf een netkoppeling. Deze diensten worden op deze wijze dus zo veel mogelijk gelijk behandeld.
33. Het voorgaande betekent dat de ACM entry- en exittarieven vaststelt conform de voorgeschreven systematiek voor transmissiediensten. Verder heeft de ACM geen aanleiding gezien om een deel van de inkomsten voor transmissiediensten tot vergoeding te laten komen via commoditygebaseerde tarieven. Alle toegestane inkomsten van GTS worden dus geïnd via capaciteitsgebaseerde tarieven: de entry- en exittarieven⁸.

⁸ Overigens zijn de inkomsten uit deze entry- en exittarieven niet de enige inkomsten van GTS. GTS kan in voorkomende gevallen ook inkomsten verkrijgen uit in andere wetgeving vastgelegde vergoedingen of verrekeningen, zoals bijvoorbeeld linepack flexibility service (artikel 4.1.7 van de Transportcode) of uit verkregen veilingpremies. Al deze inkomsten worden in het kader van de reconciliatie verrekend met de toegestane inkomsten.

34. Omdat alle toegestane inkomsten worden geïnd middels een entry- of exittarief, is daarmee de grondslag voor andere, hiervan te onderscheiden separate tarieven komen te vervallen. Dit heeft geleid tot structurele aanpassing van hoofdstuk 3 van de Tarievenscode gas.
35. Ook de Transportcode gas LNB is in verband hiermee aangepast. In deze code worden in feite nog maar twee diensten onderscheiden: de dienst transport en de dienst bewerken, behandelen en mengen van gas als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder p van de Gaswet. De activiteiten die GTS verricht in verband met deze twee diensten worden nog wel genoemd en omschreven in de Transportcode gas LNB. Ter toelichting nog het volgende.
36. In de Transportcode gas LNB is in artikel 2.1.1 bepaald dat de transportdienst wordt verleend op grond van een overeenkomst. Ook is transport gedefinieerd: transport houdt in dat de netbeheerder van het landelijk gastransportnet gas inneemt op een entrypunt in het landelijk gastransportnet en op een exitpunt ter beschikking stelt. Gecontracteerde entrycapaciteit geeft het recht om op een entrypunt een hoeveelheid gas per uur in het landelijk gastransportnet in te voeden, gecontracteerde exitcapaciteit het recht om een hoeveelheid gas per uur aan het landelijk gastransportnet te onttrekken, zo bepaalt artikel 2.1.2 van de Transportcode gas LNB.
37. Kortom: de dienst transport is een dienst waarbij entry- en exitcapaciteit wordt gecontracteerd. En voor deze dienst mag uitsluitend en alleen een entry- en exittarief worden gerekend. Maatwerkovereenkomsten waarbij een andere tariefstelling wordt gehanteerd, zijn dus niet langer toegestaan. In verband hiermee is artikel 5.1.1 van de Transportcode gas LNB gewijzigd (laatste zin is komen te vervallen).
38. Voor de in de huidige Transportcode gas LNB onderscheiden "diensten", zoals de afschakelbare dienst, de dienst backhaul entry- en exitcapaciteit en de dienst entry- en exitcapaciteit gasopslag, geldt dat deze "diensten" ook gaan over het contracteren van entry- en exitcapaciteit. De Tarievenscode wordt gewijzigd in die zin dat de kosten die gerelateerd zijn aan het contracteren van entry- en exitcapaciteit tot dekking komen in het enige tarief dat gerekend mag worden, namelijk het entry- of exittarief. In verband hiermee is er geen reden meer om genoemde "diensten" als separate "diensten" in de Transportcode gas LNB te handhaven. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de Transportcode gas LNB: artikel 2.1.2 (formulering), artikel 2.1.2h (entry- en exitcapaciteit gasopslag is verwijderd) en artikel 2.1.3 (backhaul entry- en exitcapaciteit is komen te vervallen).
39. Voor de "dienst" wheeling geldt in feite ook dat het gaat om gecontracteerde entry- en exitcapaciteit. Maar bij wheeling gaat het om een korting op het entry- en exittarief wanneer de entry- en exitpunten op dezelfde locatie liggen. In de Transportcode gas LNB wordt wheelingcapaciteit beschouwd als een verbijzondering van de "normale" entry- en exitcapaciteit die door het hele netwerk, dus ongeacht de locatie, is te contracteren. Voor een omschrijving van wheelingcapaciteit, zie artikel 2.1.2h van de de Transportcode gas LNB. Voor de korting zie artikel 3.2.3.9 van de Tarievenscode gas.
40. De huidige Transportcode gas LNB kent ook "diensten" als diversion, verlegging en overdracht van transportcapaciteit of het gebruiksrecht. Deze "diensten" zijn in feite bijzondere voorwaarden waaronder de dienst transport wordt verleend. De kosten hiervan zullen op basis van de gewijzigde Tarievenscode gas ook tot vergoeding komen in het (enige) entry- of exittarief. Deze "diensten" worden in de Transportcode gas LNB dan ook niet langer als

“dienst” onderscheiden. Dit heeft geleid tot aanpassing van de formulering in artikel 2.1.7 (diversion), artikel 2.1.8 (verlegging) en de artikelen 2.1.10 tot en met artikel 2.1.14 (overdracht van transportcapaciteit of het gebruiksrecht).

41. Voor verlegging is er nog een aanpassing in de omschrijving gepleegd. Omdat de kosten van verlegging niet langer middels een maatwerk tarief tot dekking komen, is de omschrijving aangescherpt door verlegging als een recht te beschrijven dat uitsluitend en alleen mag worden ingeroepen indien uitzonderlijke en tijdelijke omstandigheden van operationele aard dit rechtvaardigen. Deze aanscherping zal voorkomen dat er ongebreideld gebruik wordt gemaakt van dit recht. GTS beoordeelt dit en moet hier dus paal en perk aan stellen.
42. Een andere wijziging van de Transportcode gas LNB is het vervallen van de dienst shorthaul. Voor deze dienst is geen belangstelling. GTS zal deze dienst niet langer aanbieden. Een tariefstructuur voor deze dienst is dus zinledig en de Tarievcodes gas bevat dan ook geen tariefstructuur meer voor deze dienst.

Referentieprijsmethodologie (verder ook: RPM)

43. De volgende vraag is op welke wijze uit de inkomsten uit transmissiediensten de op capaciteit gebaseerde transmissietarieven worden afgeleid. NC-TAR schrijft voor dat dit (om te beginnen) moet geschieden aan de hand van een referentieprijsmethodologie, waarvan de toepassing leidt tot een referentieprijs voor elk entry- en exitpunt. NC-TAR bepaalt dat op alle entry- en exitpunten dezelfde referentieprijsmethodologie wordt toegepast. De ACM kiest voor de zogenoemde postzegelmethode, waarin afstand geen rol speelt.
44. De referentieprijs is in artikel 3 van NC-TAR gedefinieerd als de prijs voor een capaciteitsproduct voor vaste capaciteit met een looptijd van een jaar, die van toepassing is op entry- en exitpunten en die wordt gebruikt om op capaciteit gebaseerde transmissietarieven vast te stellen. De referentieprijs is dus de basis voor de berekening van de uiteindelijk vast te stellen entry- en exittarieven.
45. In artikel 6 van NC-TAR is bepaald dat de RPM door de NRA moet worden vastgesteld of goedgekeurd. De ACM stelt de RPM vast op grondslag van artikel 12f van de Gaswet.
46. In artikel 6 van NC-TAR is ook bepaald dat de beslissing over welke RPM wordt toegepast, afhangt van de resultaten van de overeenkomstig artikel 26 verrichte periodieke raadplegingen. Hierboven, in de paragraaf “Aanleiding en gevolgde procedure”, is aangegeven welke consultaties hebben plaatsgevonden. In het kader van deze consultaties is ook de keuze voor een RPM uitgebreid aan de orde geweest. Deze consultaties hebben als inzicht opgeleverd dat de landelijk netbeheerder een voorkeur heeft voor een RPM die bekend staat als de postzegelmethode. Een aantal marktpartijen heeft ook een uitgesproken voorkeur voor de postzegelmethode, een aantal andere marktpartijen heeft zich niet uitgesproken wegens verdeeldheid tussen hun leden.
47. Een postzegelmethode betekent dat alle entrypunten hetzelfde tarief krijgen en alle exitpunten hetzelfde tarief krijgen, ongeacht de locatie in het land. Concreet: afstand wordt bij de postzegelmethode dus niet gebruikt als kostenfactor, en is daarmee niet relevant. Dit betekent dat capaciteit de enige gebruikte kostenfactor is. Dit in tegenstelling tot een capaciteitsgewogenafstandmethode (hierna ook: CGA-methode), die wél afstand meeweegt als kostenfactor.

48. De ACM kiest voor de postzegelmethode. De ACM heeft bij haar keuze voor het postzegelmodel het toetsingskader van artikel 7 NC-TAR betrokken. Dit toetsingskader luidt:

De referentieprijsmethodologie is in overeenstemming met artikel 13 van Verordening (EG) nr. 715/2009 en met de volgende vereisten. De referentieprijsmethodologie:

- a) *stelt netgebruikers in staat de berekening van de referentieprijzen en de nauwkeurige voorspelling ervan te reproduceren;*
 - b) *houdt rekening met de werkelijk gemaakte kosten voor de verlening van transmissiediensten met inachtneming van het niveau van complexiteit van het transmissienet;*
 - c) *waarborgt non-discriminatie en voorkomt ongepaste kruissubsidiëring, onder meer door rekening te houden met de kostentoewijzingsbeoordeling als bedoeld in artikel 5;*
 - d) *waarborgt dat een significant volumerisico dat met name verbonden is met transporten via een entry-exitsysteem niet wordt afgewenteld op de eindafnemers binnen dat entry-exitsysteem;*
 - e) *waarborgt dat de resulterende referentieprijzen de grensoverschrijdende handel niet verstoren.*
49. Dit toetsingskader geeft aan wat de referentieprijsmethodologie moet "doen" in de toepassing ervan: namelijk ervoor zorgen dat de referentieprijs, die van toepassing is op een entry- of exitpunt, de relevante kosten van het netgebruik reflecteert (hierna: kostenreflectiviteit). De verwijzing in onderdeel b naar "de werkelijk gemaakte kosten" en in onderdeel c naar de kostentoewijzingsbeoordeling, in verband met het voorkomen van discriminatie en ongepaste kruissubsidiëring, refereren aan dit beginsel van kostenreflectiviteit. Wanneer de tarieven discriminatoir zijn en er ongepaste kruissubsidiëring ontstaat, staat de kostenreflectiviteit onder druk. Voorkomen moet worden dat de tarieven verschillend zijn voor afnemers zonder dat daarvoor een objectieve rechtvaardiging bestaat. Ook met de eis dat de grensoverschrijdende handel niet mag worden verstoord, wordt gerefereerd aan de eis van kostenreflectiviteit; in het algemeen zullen kostenreflectieve tarieven de grensoverschrijdende handel niet verstoren.
50. Een andere belangrijke eis is verwoord in onderdeel a van artikel 7 van NC-TAR waarin is opgenomen dat de referentieprijzen ook voorspelbaar en reproduceerbaar moeten zijn. De considerans van NC-TAR (in overweging (2)) licht dit toe en stelt dat netgebruikers in staat moeten worden gesteld om 1. inzicht te krijgen in de tarieven die zijn vastgesteld, 2. inzicht te krijgen in de kosten waarop de transmissietarieven zijn gebaseerd en 3. de transmissietarieven tot op redelijke hoogte te kunnen voorspellen.
51. Al met al concludeert de ACM dat eisen van artikel 7 van NC-TAR, genoemd onder a tot en met e, in feite neerkomen op de eis van kostenreflectiviteit en de eis van voorspelbaarheid en reproduceerbaarheid. De ACM ziet dit ook bevestigd in overweging (3) van NC-TAR, waarin het doel van de referentieprijsmethodologie is beschreven in onder meer (het eerste deel van) de zin: "Om een redelijke mate van kostenreflectiviteit en - voorspelbaarheid in een dergelijk systeem te bereiken, moeten transmissietarieven zijn gebaseerd op een referentieprijsmethodologie die gebruik maakt van specifieke kostenfactoren".

52. De ACM merkt volledigheidshalve op dat artikel 13 van de Verordening 715/2009⁹ (hierna: de Gasverordening) eisen stelt aan de tarieven terwijl in artikel 7, onderdeel a t/m e, van NC-TAR vereisten voor de referentieprijsmethodologie en dus de referentieprijzen zijn opgenomen. De referentieprijsmethodologie is een belangrijke stap in de berekening van de uiteindelijke entry- en exittarieven, maar is niet de enige stap in de berekening daarvan. Zie ook hierboven de beschreven stappen om uiteindelijk te komen tot een entry- en exittarief. De ACM interpreteert artikel 7 van NC-TAR daarom als volgt: bij de keuze voor een RPM zijn primair relevant de in artikel 7 onder a tot en met e genoemde vereisten. Het resultaat van de toepassing van deze vereisten moet leiden tot referentieprijzen die niet in strijd zijn met de eisen die in artikel 13 van de Gasverordening worden gesteld aan transmissietarieven of de methode tot berekening daarvan.
53. Naar het oordeel van de ACM voldoet een postzegelmethode als RPM aan het toetsingskader van artikel 7 van NC-TAR. Er wordt voldaan aan de eis van kostenreflectiviteit en ook aan de eisen van voorspelbaarheid en reproduceerbaarheid. Hieronder worden de gebruikte parameters van de postzegelmethode behandeld.
54. De kostenreflectiviteit van de referentieprijzen is naar het oordeel van ACM geborgd als een referentieprijsmethodologie de volgende eigenschappen heeft:
- Alle inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissiediensten worden toegewezen aan entry- en exitpunten;
 - Aan elk entry- en exitpunt worden inkomsten toegewezen die overeenkomen met een redelijk deel van de kosten voor het netgebruik via dat entry- of exitpunt;
 - De toewijzing van inkomsten vindt voor elk entry- of exitpunt plaats volgens dezelfde verdeelsleutelmethode;
 - De bij de verdeelsleutelmethode gehanteerde parameters weerspiegelen de mate waarin via het entry- of exitpunt gebruik wordt gemaakt van het net; en
 - De referentieprijs wordt berekend door de aan elk entry- of exitpunt toegewezen inkomsten te delen door een betrouwbare voorspelling van de gecontracteerde entry- of exitcapaciteit voor het betreffende entry- of exitpunt.
55. De postzegelmethode voldoet aan al deze eisen. De parameter waarmee verdeelsleutels worden bepaald om inkomsten toe te wijzen is de voorspelde gecontracteerde capaciteit per entry- en exitpunt. De voorspelde gecontracteerde capaciteit weerspiegelt de mate waarin via een entry- of exitpunt gebruik wordt gemaakt van het net en correspondeert met de kosten.¹⁰ De postzegelmethode leidt daarom tot kostenreflectieve referentieprijzen.
56. Een referentieprijsmethodologie is voorspelbaar als hij openbaar is, wanneer de inputgegevens openbaar zijn en wanneer deze inputgegevens in een redelijke mate te voorspellen zijn door hun netbeheerders. De postzegelmethode heeft drie parameters, die alle drie openbaar zijn. Dit betekent dat de postzegelmethode voorspelbaar en reproduceerbaar is.

⁹ Voluit: Verordening (EG) Nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekken van Verordening (EG) nr. 1775/2005

¹⁰ Vervolgens worden de aan elk entry- of exitpunt toegewezen inkomsten gedeeld door diezelfde gecontracteerde capaciteit per entry- of exitpunt, waardoor voor entriepunten enerzijds en exitpunten anderzijds dezelfde referentieprijs resulteert.

57. Het toetsingskader uit artikel 7 NC-TAR vraagt ook om rekening te houden met de kostentoewijzingsbeoordeling als bedoeld in artikel 5. De kostentoewijzingsbeoordeling geeft de mate van kruissubsidiëring tussen systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik aan op basis van de voorgestelde referentieprijsmethodologie. Wanneer de mate van kruissubsidiëring groter is dan 10%, moet de NRA een motivering verstrekken. De ACM doet de kostentoewijzingsbeoordeling tweemaal. Eenmaal vóórdat zij de aanpassingen uit het vierde lid van artikel 6, uitvoert en vervolgens nadat zij deze aanpassingen heeft toegepast. Het toepassen van de aanpassingen kan namelijk van invloed zijn op de uitkomst van de kostentoewijzingsbeoordeling. De uitkomst van de kostentoewijzingsbeoordeling is 0,5% vóór aanpassingen. Na het toepassen van de gasopslagkorting en herschaling is de uitkomst van de kostenallocatietest 6,3%. Beide uitkomsten zijn minder dan 10%. Dit betekent dat er geen grote mate van kruissubsidiëring is tussen systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik en toont aan dat kostenreflectiviteit gewaarborgd is binnen een postzegelmethode. In de additionele informatie in onderdeel B van deze toelichting worden de onderdelen en de details van deze onderdelen beschreven.
58. Artikel 26, eerste lid, van NC-TAR vereist dat wanneer de voorgestelde referentieprijsmethodologie verschilt van de in artikel 8 uiteengezette referentieprijsmethodologie, er een vergelijking met deze methodologie als *counterfactual* moet worden gemaakt. De uiteengezette referentieprijsmethodologie uit artikel 8 is een capaciteitsgewogen afstandmethode). Een postzegelmethode heeft als kostenfactor capaciteit. Een CGA-methode heeft zowel capaciteit als afstand als kostenfactoren.. Het verschil tussen deze twee methodologieën heeft dan ook een andere verdeling van de kosten tussen noord- en zuid-Nederland tot gevolg. De meeste entrypunten liggen in noord-Nederland, waardoor in een afstandsafhankelijk model deze punten in mindere mate bijdragen aan de kosten van het gastransportnet.
59. Gezien het feit dat de CGA-methode twee kostenfactoren in aanmerking neemt, wordt met deze methodologie in principe meer recht gedaan aan het uitgangspunt van kostenreflectiviteit, dan met de postzegelmethode. Echter, de CGA-methode heeft als belangrijk nadeel dat er veel meer inputparameters moeten worden gebruikt, waarvan sommige vertrouwelijk. Dit gebrek aan transparantie maakt de CGA-methode minder voorspelbaar en reproduceerbaar. De kostentoewijzingsbeoordeling van de CGA-methode leidt tot kruissubsidiëring van 0,2% voor aanpassingen en tot een mate van kruissubsidiëring van 4,7% na de aanpassingen. De mate van kruissubsidiëring ligt bij het gebruik van een CGA-methode dus niet significant lager dan bij de postzegelmethode. In de additionele informatie in onderdeel B van deze toelichting, zijn de indicatieve referentieprijzen bij een postzegelmethode en bij een CGA-methode, de gemiddelde verschillen per segment en de spreiding bij beide methodes beschreven.

Parameters RPM

60. De relevante parameters voor een postzegelmethode in een situatie met uitsluitend toegestane inkomsten die worden geïnd middels transmissiediensten zijn de volgende:
1. Toegestane inkomsten
 2. De entry-exitverdeling daarvan
 3. Voorspelde gecontracteerde capaciteit
- In artikel 3.2.2.2 van de Tarievenscode komt dit tot uitdrukking in de daarin opgenomen formules.

61. Ad 1. De toegestane inkomsten worden gebaseerd op het Methodebesluit van de landelijk netbeheerder en de hieraan gerelateerde x-factorbesluiten en het jaarlijkse tarievenbesluit, zoals beschreven in randnummers 26 en 27.
62. Ad 2. Met betrekking tot de entry-exitverdeling heeft de ACM het volgende overwogen. De entry-exitverdeling betreft de verdeling van de toegestane inkomsten over entrytarieven en exittarieven. Dus: welk deel van de toegestane inkomsten komt tot inning middels entrytarieven en welk deel middels exittarieven. De omstandigheid dat bij een entry-exitsysteem geldt dat entry- en exitcapaciteit onafhankelijk van elkaar worden gecontracteerd, en dus niet bij voorbaat vaststaat dat de hoeveelheid entrycapaciteit gelijk is of zal zijn aan de hoeveelheid exitcapaciteit, maakt dat het nodig om een besluit te nemen over deze entry-exitverdeling. Dit geldt overigens voor elke referentieprijsmethodologie.
63. GTS maakt kosten om entrycapaciteit aan te kunnen bieden op entrypunten en om exitcapaciteit aan te bieden op exitpunten. Dit maakt dat een verdeling van 0/100 (0 entry en 100 exit) niet voor de hand ligt. Dit zou immers betekenen dat er in het geheel geen kosten worden toegerekend aan het bieden van entrycapaciteit en daarentegen alle kosten worden toegerekend aan het bieden van exitcapaciteit. Dit verhoudt zich slecht met de eis van kostenreflectiviteit. De omgekeerde verdeling, dus 100/0, ligt evenmin voor de hand: er is geen enkele reden om alle kosten tot dekking te laten komen middels een entrytarief en aan exitcapaciteit geen kosten toe te rekenen.
64. De ACM besluit om de entry-exitverdeling te bepalen op 50/50. Hiermee kiest de ACM dus voor een gelijke, evenwichtige, verdeling. Hieraan ligt de veronderstelling ten grondslag dat de kosten die GTS maakt om entrycapaciteit aan te bieden op entrypunten min of meer gelijk zijn aan de kosten die GTS maakt om exitcapaciteit aan te bieden op exitpunten. Bezien vanuit het oogpunt van kostenreflectiviteit ligt een 50/50-verdeling dan ook voor de hand. Ook komt deze verdeling overeen met de referentieprijsmethodologie voor capaciteitsgewogen afstand, de counterfactual als bedoeld in artikel 8 van NC-TAR, waarin de 50/50-verdeling verplicht is gesteld. Het besluit om de entry/exitverdeling te bepalen op 50/50 ligt dicht in de buurt van de huidige verdeling, die ongeveer 40/60 is.
65. De keuze voor een 50/50-verdeling is uitgebreid aan de orde geweest in de consultatiebijeenkomsten in het najaar van 2017. De meningen van marktpartijen blijken verdeeld. GTS heeft een 0/100-verdeling voorgesteld. Kort gezegd is haar voorstel gebaseerd op het streven om grensoverschrijdende gasstromen aan te trekken, opdat het niveau van het huidige volume aan gas dat door het Nederlandse landelijk transportnet stroomt zoveel als mogelijk wordt gehandhaafd. Door het entrytarief op 0 te stellen, is het transporttarief voor entry- én exitcapaciteit bij elkaar opgeteld lager dan bij een entrytarief hoger dan 0.¹¹ Dit zal transitpartijen ertoe aanzetten te kiezen voor het Nederlandse entry-exitsysteem in plaats van bijvoorbeeld het Duitse systeem, zo is de gedachte van GTS. Een aantal marktpartijen steunt GTS in haar visie, maar een aantal marktpartijen ook zeker niet. VEMW, die de zakelijke afnemers vertegenwoordigt, ziet bijvoorbeeld niets in een 0/100 verdeling, omdat zij deze kostenverdeling onevenwichtig en discriminatoir vindt.
66. De ACM heeft in het commentaar van (de verdeelde) partijen geen aanleiding gezien tot een andere verdeling te besluiten. Op de eerste plaats heeft GTS niet voldoende aannemelijk

¹¹ Dit komt doordat er meestal meer exitcapaciteit dan entrycapaciteit wordt geboekt.

kunnen maken dat een 0/100-verdeling het door GTS nagestreefde effect op de gasstromen door het Nederlandse transportnet zal hebben. Dit effect is namelijk afhankelijk van de transporttarieven in andere landen en bovendien zijn de transporttarieven niet de enige factor in de afweging van netgebruikers om gas via bepaalde routes te transporteren. Andere factoren zijn bijvoorbeeld de gasprijs en de beschikbaarheid van transportcapaciteit op andere routes. Relevante informatie dienaangaande ontbreekt. In dit verband wijst de ACM er nog op dat NC-TAR in artikel 6, in het vierde lid, onder a, expliciet de mogelijkheid biedt om de refentieprijsen te verlagen als daartoe aanleiding is, namelijk middels benchmarking van tarieven. Dit is dus het middel bij uitstek om de (vermeende) kwaal van te hoge, niet concurrerende, Nederlandse tarieven aan te pakken en aan te passen. De ACM ziet op dit moment geen aanleiding voor een tarievenbenchmark.

67. Daarbij komt dat er een aantal potentiële nadelige effecten is van een 0/100-verdeling. Zo is er het risico van onjuiste (inefficiënte) investeringsprikkels. Daarnaast is er nog het probleem dat ontstaat vanwege het vervallen van het interconnectiepunt Julianadorp in combinatie met een eventuele 0/100 verdeling. Hierdoor ontstaat de situatie dat met een 0/100-verdeling het gas voor een 0-tarief in het Nederlandse gastransportnet wordt ingevoerd, en ook voor een 0-tarief het Nederlandse gastransportnet weer kan verlaten via de BBL naar de UK. De shippers hoeven hiervoor namelijk alleen een exittarief te betalen aan de BBL. Dit zou leiden tot kruissubsidiëring tussen transitpartijen die gas van buiten Nederland naar het Verenigd Koninkrijk transporteren en de andere shippers die gebruik maken van het gastransportnet van GTS. Dit wordt door GTS erkend, en de door haar gepresenteerde oplossingen voor dit nadelige effect zijn niet afdoende.
68. Tot slot merkt de ACM op dat het door GTS aangevoerde streven om gasstromen naar Nederland aan te trekken ook niet als een algemeen publiek belang kan worden beschouwd ter behartiging waarvan NC-TAR en de Gasverordening in het leven zijn geroepen. In tegendeel zelfs: het aantrekken van gasstromen, met het inzetten van niet daartoe geëigende instrumenten, ten koste van het volume van andere Europese transmissiesystemen, lijkt zonder meer in strijd met de Europese markt- en harmonisatiegedachte, en in strijd met het vereiste dat tarieven bevorderlijk moeten zijn voor de *efficiënte* handel en het verbod op verstoring van de grensoverschrijdende handel. De ACM kan bij het implementeren van NC-TAR dit belang dan ook niet als algemeen publiek belang in overweging nemen.
69. Al met al ziet de ACM geen aanleiding om te besluiten tot een andere verdeling dan 50/50.
70. Ad 3. De ACM baseert zich bij het bepalen van de voorspelde gecontracteerde capaciteit op de schatting die GTS hiervoor maakt. GTS neemt deze schattingen op in haar tarievenvoorstel en de ACM beoordeelt deze in het tarievenbesluit. De schatting van GTS komt via drie stappen tot stand. Ten eerste bepaalt GTS welke capaciteitsproducten zij per segment reeds heeft verkocht voor het betreffende tariefjaar. Vervolgens schat GTS per marktsegment welke gemiddelde transportcapaciteit zij aanvullend verwacht te verkopen. Zij betreft daarbij marktinformatie en regelgeving, middels contacten met de relevante marktpartijen en op basis van analyses van historisch boekingsgedrag voor verschillende capaciteitsproducten. Incidentele dagboekingen worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Tot slot vertaalt GTS de verwachte verkopen van verschillende capaciteitsproducten naar de voorspelde gecontracteerde capaciteit (één getal). Zij weegt daarbij verschillende producten op basis van de inkomsten die het product genereert. Zij houdt dus rekening met de multiplicatoren en seizoensfactoren voor de verschillende capaciteitsproducten. De manier

waarop GTS de aanvullende capaciteit schat per segment is opgenomen in de additionele informatie bij dit besluit.

Aanpassingen van de referentieprijzen

71. NC-TAR biedt mogelijkheden om de referentieprijzen aan te passen. Deze mogelijkheden zijn ingevolge artikel 6, vierde lid, van NC-TAR beperkt tot 1) kortingen in de zin van artikel 9, of 2) aanpassingen als gevolg van een of meer van in het vierde lid, onder a tot en met c genoemde zaken.
72. De ACM heeft op grondslag van artikel 9 van NC-TAR een korting vastgesteld van 50% op het entry- en exittarief van entrypunten van en exitpunten naar gasopslaginstallaties. Hiermee wordt voldaan aan het vereiste als bepaald in het eerste lid van artikel 9, een percentage van (ten minste) 50% dat, zo blijkt uit (overweging 4 van) de considerans van NC-TAR, het dubbel aanrekenen van kosten voor transmissie naar en van gasopslaginstallaties voorkomt. Naar het oordeel van de ACM is er geen aanleiding om voor een hogere korting te kiezen vanwege systeemflexibiliteit en voorzieningszekerheid. Daarbij komt dat op dit moment een kortingspercentage van 25% geldt en er dus sprake is van een substantiële verhoging van de korting.
73. NC-TAR biedt in het eerste lid in artikel 9 ook de mogelijkheid om, in geval een gasopslagfaciliteit met meerdere transmissie- of distributienetten is verbonden en deze concurreert met een interconnectiepunt, een korting van minder dan 50% vast te stellen voor de betreffende gasopslag. De ACM heeft geen concurrentie tussen de gasopslagfaciliteiten en interconnectiepunten geconstateerd en ziet dus geen aanleiding om van de geboden mogelijkheid gebruik te maken. De ACM past de korting van 50% dus op alle entry- en exitpunten van gasopslaginstallaties toe.
74. Voor entrypunten van LNG-faciliteiten heeft de ACM geen kortingspercentage vastgesteld. Deze korting kan worden toegepast ter verhoging van de voorzieningszekerheid. Voor een korting ten behoeve van een verhoging van de voorzieningszekerheid ziet de ACM op dit moment onvoldoende aanleiding.
75. Van de mogelijkheid om de referentieprijzen aan te passen als gevolg van een of meer onder de in artikel 6, vierde lid, onder a en b genoemde zaken heeft de ACM geen gebruik gemaakt, omdat deze niet van toepassing zijn of hier geen aanleiding toe is. De ACM maakt wel gebruik van de mogelijkheid om te herschalen, zoals bedoeld in artikel 6, vierde lid onder c. De ACM herschaalt de tarieven na toepassing van de korting voor gasopslagen. Hiertoe worden de referentieprijzen op alle entry- en exitpunten aangepast door elk tarief te vermenigvuldigen met een constante.

Multiplicatoren en seizoensfactoren

76. De (aangepaste) referentieprijzen dient als rekenbasis voor de zogenoemde reserveringsprijzen (dus alleen voor interconnectiepunten); in artikel 12 van NC-TAR is bepaald dat voor standaard jaarcapaciteitsproducten voor vaste capaciteit de referentieprijzen worden gebruikt als reserveringsprijzen. Artikel 12 is een bepaling uit hoofdstuk III, die ingevolge artikel 2 van NC-TAR uitsluitend op interconnectiepunten van toepassing is. De ACM heeft besloten de voorschriften uit hoofdstuk III ook toe te passen op binnenlandse entry- en exitpunten. De berekeningswijze voor de te betalen prijs voor binnenlandse entry- en exitpunten is daarmee gelijk aan de berekeningswijze voor de reserveringsprijzen voor interconnectiepunten.

77. GTS verkoopt naast jaarcapaciteitsproducten ook kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten. NC-TAR bepaalt dat voor niet-jaarcapaciteitsproducten de reserveringsprijzen moeten worden berekend als vastgesteld in hoofdstuk III. Dit betekent dat zogenoemde multiplicatoren moeten worden toegepast. Hierdoor verplicht NC-TAR de ACM om de kwartaal- en maandcapaciteitsproducten ten opzichte van jaarcapaciteitsproducten goedkoper te maken dan deze op dit moment zijn. Het minimum- en maximumniveau is in artikel 13 van NC-TAR bepaald.
78. NC-TAR maakt het mogelijk om naast multiplicatoren ook seizoensfactoren toe te passen op de referentieprijs. Artikel 15 van NC-TAR schrijft voor op welke wijze de seizoensfactoren voor standaard kwartaalcapaciteitsproducten, standaard maandcapaciteitsproducten, standaard dagcapaciteitsproducten en standaard *within-day*-capaciteitsproducten worden berekend...
79. NC-TAR geeft in artikel 13 voor het niveau van multiplicatoren per capaciteitsproduct een bandbreedte, dus een minimum en een maximum, waarbinnen het niveau van de multiplier moet worden bepaald. Voor seizoensfactoren is in artikel 15 bepaald hoe deze moeten worden vastgesteld.
80. Verder moet de NRA op grond van artikel 28, derde lid, bij het bepalen van de multiplicatoren en seizoensfactoren rekening houden met de volgende vereisten:
- a) voor multiplicatoren:
- i) het evenwicht tussen het faciliteren van kortetermijngashandel en het afgeven van langetermijnsignalen voor efficiënte investeringen in het transmissiesysteem;
 - ii) de impact op de inkomsten uit transmissiediensten en de inning daarvan;
 - iii) de noodzaak om kruissubsidiëring tussen netgebruikers te vermijden en om de kostenreflectiviteit van reserveringsprijzen te verhogen;
 - iv) situaties van fysieke en contractuele congestie;
 - v) de impact op grensoverschrijdende stromen;
- b) voor seizoensfactoren:
- i) de impact op het faciliteren van de economische en efficiënte benutting van de infrastructuur;
 - ii) de noodzaak om de kostenreflectiviteit van reserveringsprijzen te verbeteren.
81. De vereisten voor de multiplicatoren geven naar het oordeel van de ACM niet zodanig richting dat zij leiden tot maar één juiste keuze. Sommige vereisten wijzen op een hoge(re) multiplier, andere op een lage(re).
82. Indachtig deze eisen hanteert de ACM bij de vaststelling van de multiplicatoren als uitgangspunt dat in het verschil in hoogte van de te onderscheiden multiplicatoren tot uitdrukking moet komen dat de keuze voor een (within) dag-, maand- of kwartaalcapaciteitsproduct een afweging vergt tussen de kosten van een bepaald capaciteitsproduct en het profijt daarvan voor de afnemer, ook afgezet tegen de prijs van een jaarcapaciteitsproduct.
83. Verder vindt de ACM een multiplier van 1 niet redelijk omdat hiermee een grote mate van kruissubsidiëring wordt veroorzaakt en wordt ingeboet op kostenreflectiviteit. De kosten voor

transportcapaciteit worden immers voornamelijk veroorzaakt door de piekvraag naar transportcapaciteit. Om aan de piekvraag te kunnen voldoen moet GTS haar netwerk groot aanleggen. Een groot netwerk heeft als gevolg dat niet alleen aan de piekvraag voldaan kan worden, maar dat ook in de rest van het jaar meer transportcapaciteit beschikbaar is. De kosten voor het aanbieden van korte-termijn transportcapaciteit verschillen dus niet wezenlijk van de kosten voor het aanbieden van een jaar aan transportcapaciteit.

84. Daarnaast vindt de ACM dat een multiplier hoger moet zijn naarmate de termijn van het capaciteitsproduct korter wordt. Er moet namelijk een goede balans zijn tussen de capaciteitsstarieven voor capaciteitsproducten met verschillende contractduur onderling, zodat elk capaciteitsproduct bestaansrecht heeft. Immers, als de multiplier voor een kwartaalcapaciteitsproduct hoger dan of gelijk zou zijn aan de multiplier voor een maandcapaciteitsproduct, zou een kwartaalcapaciteitsproduct geen toegevoegde waarde hebben. Een netgebruiker kan dan immers net zo goed (of beter) drie maandcapaciteitsproducten kopen. Concreet is het uitgangspunt dat de ACM hanteert: de kwartaalmultiplier is lager dan de maandmultiplier en die is lager dan de dagmultiplier. De *within-day* multiplier is gelijk aan de dagmultiplier.
85. Een en ander leidt tot de volgende multipliers. Voor kwartaalcapaciteitsproducten stelt de ACM de multiplier vast op 1,25. Voor maandcapaciteitsproducten komt de ACM tot vaststelling van een maximale multiplier, dus 1,5. Voor de dag- en de *within-day*-capaciteitsproducten stelt de ACM een multiplier van 2,5 vast. Naar het oordeel van de ACM is hiermee een goede verhouding bereikt tussen de multipliers onderling en wordt hiermee de juiste prikkel gegeven voor een afgewogen keuze voor een capaciteitsproduct met een bepaalde termijn.
86. De ACM heeft besloten om naast de multiplier ook seizoensfactoren vast te stellen. Reden daarvoor is dat het gebruik van het gastransportnet in de wintermaanden veel groter is en het gastransportnet voor deze piekbelasting is aangelegd. De toepassing van seizoensfactoren draagt dus bij aan de kostenreflectiviteit van de transmissietarieven. Bovendien kan het toepassen van seizoensfactoren als effect hebben dat de vraag naar capaciteit enigszins wordt verplaatst van het "hoogseizoen" naar het "laagseizoen" en kan dit dus een impact hebben op de efficiënte benutting van de infrastructuur.
87. In artikel 15 van NC-TAR staat de berekeningswijze van de seizoensfactoren voorgeschreven. De ACM berekent de seizoensfactoren voor alle punten samen. Dit betekent dat voor alle entry- en exitpunten de seizoensfactoren gelijk zijn.
88. De ACM stelt de seizoensfactoren zodanig vast dat zij leiden tot de maximale seizoensafhankelijkheid van de prijzen. Dit gebeurt door de waarden als bedoeld in artikel 15, derde lid, onder d, te kwadrateren en de waarde als bedoeld in het derde lid, onder e, van artikel 15 met de macht 2 te verheffen. Hierbij bepaalt de ACM de voorspelde stromen als bedoeld in het derde lid, onder a, van artikel 15 door de allocaties van de jaren 2007-2016 per maand te middelen. De seizoensfactoren voor kwartaalcapaciteitsproducten worden (verplicht) afgeleid van de maandcapaciteitsproducten: hiertoe neemt de ACM het rekenkundig gemiddelde van de seizoensfactoren van de betrokken maanden in aanmerking. De seizoensfactoren worden afgerond op 3 decimalen. De ACM past de seizoensfactoren op alle entry- en exitpunten toe.

89. Zoals hiervoor en in randnummer 24 van deze toelichting aangegeven, ziet de ACM aanleiding om dezelfde multiplicatoren en seizoensfactoren toe te passen op interconnectiepunten en binnenlandse entry- en exitpunten. Op interconnectiepunten worden de multiplicatoren en seizoensfactoren toegepast om de reserveringsprijs voor de in NC-CAM onderscheiden standaard capaciteitsproducten te bepalen. Op binnenlandse entry- en exitpunten hanteert de ACM dezelfde systematiek.
90. ACM introduceert daarom in artikel 2.1.2 van de Transportcode gas LNB ook op binnenlandse entry- en exitpunten het begrip 'capaciteitsproduct'. Een capaciteitsproduct geeft de aanvangsdatum, aanvangstijdstip en duur van de gecontracteerde capaciteit aan. Op binnenlandse entry- en exitpunten worden dezelfde capaciteitsproducten onderscheiden als op interconnectiepunten, met uitzondering jaarcapaciteitsproducten, die op binnenlandse entry- en exitpunten (uitsluitend) per de eerste dag van elke maand kunnen beginnen.
91. De capaciteitsproducten op binnenlandse entry- en exitpunten worden niet geveild maar volgens het *first come first served* principe toegewezen. De toepassing van de multiplicatoren en seizoensfactoren op de referentieprijs leidt voor deze punten daarom niet tot een reserveringsprijs maar tot de te betalen prijs. Artikel 3.2.3.2 van de Tarievenscode Gas bepaalt daarom dat de te betalen prijs voor capaciteitsproducten op binnenlandse entry- en exitpunten op dezelfde manier wordt berekend als de reserveringsprijs voor capaciteitsproducten op interconnectiepunten. Hierop geldt één aanvulling, beschreven in artikel 3.2.3.8 van de Tarievenscode gas. Deze aanvulling bepaalt dat indien een netgebruiker op een binnenlands entry- of exitpunt op één dag een dusdanige combinatie van jaar-, kwartaal-, maand-, dag- en *within-day*-capaciteitsproducten koopt dat de netgebruiker goedkoper af was geweest door een product met een langere looptijd te kopen, de te betalen prijs op verzoek van de netgebruiker gemaximeerd wordt op de te betalen prijs van het capaciteitsproduct met een langere looptijd.
92. Tot slot wijzigt de ACM artikel 2.1.2b van de Transportcode gas LNB in verband met de multiplicatoren en seizoensfactoren. De reden daarvoor is als volgt. Op exitpunten die de verbinding vormen tussen het landelijk gastransportnet en een regionaal gastransportnet wordt de exitcapaciteit op een afwijkende wijze toegewezen aan erkende programmaverantwoordelijken. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet bepaalt de totale benodigde hoeveelheid exitcapaciteit voor respectievelijk profielafnemers en telemetriegrootverbruikers voor deze exitpunten (hierna: standaardcapaciteit profielafnemers en plancapaciteit telemetriegrootverbruikers). Vervolgens wordt de standaardcapaciteit profielafnemers per maand verdeeld over erkende programmaverantwoordelijken en netgebieden overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.1.2d van de Transportcode gas LNB. Evenzo wordt de plancapaciteit telemetriegrootverbruikers per maand verdeeld over erkende programmaverantwoordelijken en netgebieden overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.1.2e van de Transportcode gas LNB. De erkende programmaverantwoordelijken kunnen bij het contracteren van exitcapaciteit op deze exitpunten dus niet zelf een keuze maken tussen verschillende capaciteitsproducten. Deze keuze maakt de netbeheerder van het landelijke gastransportnet. Door de voorgestelde multiplicatoren en seizoensfactoren ontstaan er (meer) prijsverschillen tussen de onderscheiden capaciteitsproducten. Daarom bepaalt artikel 2.1.2b dat de totale benodigde exitcapaciteit wordt gecontracteerd in de voor erkende programmaverantwoordelijken goedkoopste combinatie van jaar-, kwartaal- en maandcapaciteitsproducten.

93. Vervolgens wordt per maand de totale gecontracteerde exitcapaciteit overeenkomstig het bepaalde in artikelen 2.1.2d en 2.1.2e van de Transportcode gas LNB verdeeld over erkende programmaverantwoordelijken en netgebieden. Artikel 2.1.2b van de Transportcode gas LNB bepaalt verder dat de toegewezen capaciteit naar rato wordt toegewezen. Daarmee wordt bedoeld dat indien de totale gecontracteerde exitcapaciteit voor bijvoorbeeld profielverbruikers voor de maand december voor 40% bestaat uit een gecontracteerd jaarcapaciteitsproduct, voor 40% bestaat uit een gecontracteerd kwartaalcapaciteitsproduct en voor 20% bestaat uit een gecontracteerd maandcapaciteitsproduct, de capaciteit wordt verdeeld over erkende programmaverantwoordelijken in een gelijke verhouding van capaciteitsproducten. De gecontracteerde exitcapaciteit per erkende programmaverantwoordelijke per netgebied per maand kan zodoende bestaan uit een combinatie van jaar-, kwartaal- en maandcapaciteitsproducten. Artikel 3.2.3.9 van de Tarieencode gas bepaalt tot slot dat de te betalen prijs voor gecontracteerde maandcapaciteitsproducten gelijk is aan de te betalen prijs voor het maandcapaciteitsproduct, terwijl de te betalen prijs voor gecontracteerde kwartaal- en jaarcapaciteitsproducten wordt gecorrigeerd voor de looptijd.

Aanpassingen van de reserveringsprijzen

94. Op basis van artikel 16 van NC-TAR kan de reserveringsprijs voor standaard capaciteitsproducten voor afschakelbare capaciteit worden aangepast middels een ex-antekorting of een ex-postkorting. De ACM heeft besloten tot de ex-postkorting als bedoeld in het vierde lid van artikel 16 van NC-TAR, waarbij de netgebruiker achteraf wordt gecompenseerd indien een daadwerkelijke afschakeling heeft plaatsgevonden. De ACM heeft bij deze beslissing overwogen dat er de laatste jaren geen sprake was van afschakelingen van capaciteit en met een ex-antekorting aan dit feit geen recht zou worden gedaan.
95. Tot slot kan de ACM op basis van artikel 4, tweede lid, van NC-TAR bij het vaststellen van de tarieven rekening houden met voorwaarden voor vaste capaciteitsproducten. Er is één vast capaciteitsproduct met voorwaarden als hier bedoeld, namelijk vaste capaciteit met *wheeling*. De ACM heeft een korting van 94% op het gezamenlijke entry- en exittarief vastgesteld voor het vaste capaciteitsproduct met *wheeling*. De ACM heeft dit kortingspercentage bepaald op basis van de tarieven voor *wheeling* van 2018. Het verschil tussen het tarief voor *wheeling* en het gecombineerde entry- en exittarief op de virtuele interconnectiepunten¹² is 94%.

¹² Voor het doel van dit besluit zijn de 2018 tarieven berekend alsof er al virtuele interconnectiepunten geïntroduceerd waren in 2018. De korting is op basis van die tarieven berekend.

B. Toelichtende informatie bedoeld in artikel 26 van NC-TAR (Periodieke raadpleging)

B1. Numerieke uitwerking van vergelijking van postzegelmethode met de CGA-methode

96. Hieronder geeft de ACM het minimum, maximum en gewogen gemiddelde van de referentieprijzen weer op grond van zowel de postzegelmethode als de CGA-methode. Het betreft de referentieprijzen na de aanpassingen op grond van artikel 6, vierde lid, van NC-TAR, zoals deze op grond van deze methodes voor het jaar 2018 van toepassing zouden zijn geweest. De enige uitzondering daarop is dat de ACM de referentieprijzen heeft berekend alsof virtuele interconnectiepunten al geïmplementeerd zijn.
97. De spreiding van de referentieprijzen bij de postzegelmethode wordt enkel veroorzaakt door de korting voor de gasopslagpunten. De spreiding van de referentieprijzen bij de CGA-methode wordt veroorzaakt doordat afstand meegenomen wordt als kostenfactor en door de korting voor de gasopslagpunten. Doordat afstand wordt meegenomen als kostenfactor, zijn de referentieprijzen afhankelijk van de locatie van het entry- of exitpunt.

Minimum, maximum en gewogen gemiddelde referentieprijs (na aanpassingen) op grond van de postzegelmethode

	<i>Entry</i>	<i>Exit</i>	<i>Eenheid</i>
Minimum referentieprijs	0,915	0,820	EUR/kWh/uur/jaar
Maximum referentieprijs	1,830	1,641	EUR/kWh/uur/jaar
Gewogen gemiddeld referentieprijs	1,329	1,528	EUR/kWh/uur/jaar

Minimum, maximum en gewogen gemiddelde referentieprijs (na aanpassingen) op grond van de CGA-methode

	<i>Entry</i>	<i>Exit</i>	<i>Eenheid</i>
Minimum referentieprijs	0,805	0,355	EUR/kWh/uur/jaar
Maximum referentieprijs	2,309	2,787	EUR/kWh/uur/jaar
Gewogen gemiddeld referentieprijs	1,373	1,544	EUR/kWh/uur/jaar

Procentuele verschil van minimum, maximum en gewogen gemiddelde referentieprijs (na aanpassingen) op grond van de postzegelmethode ten opzichte van de referentieprijs op grond van de CGA-methode

	<i>Entry</i>	<i>Exit</i>	<i>Eenheid</i>
Minimum referentieprijs	13,7	131,1	%
Maximum referentieprijs	-20,7	-41,1	%
Gewogen gemiddeld referentieprijs	1,3	-1,1	%

98. In de onderstaande tabellen staan de verschillen tussen de gewogen gemiddelde referentieprijzen op grond van de postzegelmethode en de CGA-methode uitgesplitst per segment. Deze verschillen zijn berekend op basis van de indeling van segmenten zoals weergegeven in het tarievenbesluit 2018. De tariefverschillen per segment worden

veroorzaakt door de eerder genoemde locatieafhankelijkheid van de referentieprijzen bij de CGA-methode.

Procentueel verschil tussen de gewogen gemiddelde referentieprijz (na aanpassingen) per segment op grond van de postzegelmethode ten opzichte van de CGA-methode

	Segment	Vershil	Eenheid
Entry	Grenspunten ¹³	-5,4	%
	Productie	4,7	%
	Gasopslagen	4	%
Exit	Grenspunten ¹³	-12,0	%
	Industrie	-0,3	%
	Distributie	5,5	%
	Gasopslagen	70,1	%

99. Tot slot geeft de ACM hieronder ook per grens het verschil tussen de gewogen gemiddelde referentieprijzen op grond van beide methodes weer. Daarbij laat de ACM echter enkele grenspunten die geen interconnectiepunt zijn buiten beschouwing.

Procentueel verschil tussen de gewogen gemiddelde referentieprijz per grens op grond van de postzegelmethode ten opzichte van de CGA-methode

	Segment	Vershil	Eenheid
Entry	Interconnectiepunten met Duitsland	-1	%
	Interconnectiepunten met België	-8	%
	Interconnectiepunten met Noorwegen	-9	%
Exit	Interconnectiepunten met Duitsland	3	%
	Interconnectiepunten met België	-27	%

B2. Waarde van de parameters van de RPM

Waarde van de parameters van de RPM

Parameter	Waarde	Eenheid
Toegestane inkomsten	886.003.683	EUR, pp 2018
Voorspelde gecontracteerde capaciteit op entrypunten	286.225.367	kWh/uur/jaar
Voorspelde gecontracteerde capaciteit op exitpunten	319.228.942	kWh/uur/jaar
Procentuele aandeel van de toegestane inkomsten dat moet worden geïnd via de entrytarieven	50	%
Procentuele aandeel van de toegestane inkomsten dat moet worden geïnd via de exittarieven	50	%

¹³ De verzameling grenspunten bevat ook enkele entry- en exitpunten die niet kwalificeren als (virtueel) interconnectiepunt.

Beschrijving van de parameters van de RPM

100. De beschrijving van de parameters van de RPM is opgenomen in randnummers 60 tot en met 70 (paragraaf A3).

B3. Kostentoewijzingsbeoordelingen

101. De kostentoewijzingsbeoordeling beschreven in artikel 5 van NC-TAR analyseert de mate van kruissubsidiëring tussen systeemintern netgebruik en systeemoverschrijdend netgebruik. De toepassing van de kostentoewijzingsbeoordeling leidt tot een index die de mate van kruissubsidiëring uitdrukt. Als deze index hoger dan 10% is, dan moet de ACM een verantwoording geven voor dit resultaat. Zoals aangegeven in randnummer 57 resulteert de kostentoewijzingsbeoordeling in een lagere index. De ACM werkt hier uit hoe zij deze kostentoewijzingsbeoordeling heeft uitgevoerd.
102. De kostentoewijzingsbeoordeling werkt als volgt. Voor zowel systeemintern als systeemoverschrijdend netgebruik moeten de inkomsten die via dat netgebruik worden geïnd worden gedeeld door de kostenfactoren die aan dat netgebruik toegewezen worden. Dit resulteert in een ratio voor systeemintern netgebruik en een ratio voor systeemoverschrijdend netgebruik. Daarna wordt de index voor de vergelijking berekend door twee keer het absolute verschil tussen de ratio's te delen door de som van de ratio's.
103. Om deze berekeningen uit te voeren is het nodig om de waarde van de volgende parameters te bepalen:
- De inkomsten uit systeemintern netgebruik;
 - De inkomsten uit systeemoverschrijdend netgebruik;
 - De kostenfactoren die worden toegewezen aan systeemintern netgebruik; en
 - De kostenfactoren die worden toegewezen aan systeemoverschrijdend netgebruik.
104. NC-TAR geeft de volgende definities van systeemintern- en systeemoverschrijdend netgebruik:
- Systeemintern netgebruik is "het transporteren van gas binnen een entry-exitsysteem naar afnemers die met datzelfde entry-exitsysteem zijn verbonden"; en
 - Systeemoverschrijdend netgebruik is "het transporteren van gas binnen een entry-exitsysteem naar afnemers die met een ander entry-exitsysteem zijn verbonden".
105. De ACM maakt hieruit op dat exitpunten zijn in te delen als ófwel systeemoverschrijdend netgebruik (alle grenspunten) ófwel systeemintern netgebruik (alle overige exitpunten). De inkomsten die naar verwachting via deze punten verkregen worden zijn te berekenen door de referentieprijzen van toepassing op het exitpunt te vermenigvuldigen met de voorspelde gecontracteerde capaciteit van het exitpunt. De kostenfactoren die aan deze exitpunten moeten worden toegewezen zijn ook eenduidig te bepalen. De door ACM voorgestelde referentieprijsmethodologie gebruikt de voorspelde gecontracteerde capaciteit als kostenfactor. Daarom rekent ACM de voorspelde gecontracteerde capaciteit op exitpunten op de grens toe aan systeemoverschrijdend netgebruik en de voorspelde gecontracteerde capaciteit op overige exitpunten aan systeemintern netgebruik.
106. Voor de entrypunten is zo'n verdeling niet eenduidig te maken. Gas dat op een grenspunt in het gastransportnet wordt ingevoerd kan weer worden onttrokken op een grenspunt (systeemoverschrijdend netgebruik) maar kan ook worden onttrokken op een binnenlands

exitpunt (systeemintern netgebruik). Artikel 5, vijfde lid, van NC-TAR bepaalt daarom hoe de ACM deze verdeling moet maken. De voorspelde gecontracteerde entrycapaciteit die aan systeemoverschrijdend netgebruik moet worden toegewezen wordt gelijk gesteld aan de voorspelde gecontracteerde exitcapaciteit die aan systeemoverschrijdend netgebruik is toegewezen. Voor systeemoverschrijdend netgebruik geldt dus de rationale "in=out". Het overige deel van de voorspelde gecontracteerde entrycapaciteit moet worden toegewezen aan systeemintern netgebruik.

107. Nadat de ACM de voorspelde gecontracteerde entrycapaciteit die aan respectievelijk systeemintern- en systeemoverschrijdend netgebruik moet worden toegewezen heeft bepaald kan zij eenvoudig de aan dat netgebruik toe te wijzen kostenfactoren bepalen. Die zijn namelijk gelijk aan de voorspelde gecontracteerde capaciteit. Tot slot worden de inkomsten van entrypuncten toegewezen aan systeemintern- en systeemoverschrijdend netgebruik in dezelfde verhouding als de voorspelde gecontracteerde entrycapaciteit.
108. Op grond van voorgaande heeft de ACM de waarde van de parameters bepaald en de kostentoewijzingsbeoordeling uitgevoerd. Zoals eerder genoemd heeft de ACM de kostentoewijzingsbeoordeling tweemaal uitgevoerd.. Hieronder presenteert de ACM dus twee keer de details van de hierboven beschreven berekening.

Kostentoewijzingsbeoordeling op grond van de referentieprijzen vóór aanpassingen

Verdeelsleutel voor toewijzing van de inkomsten van entrypuncten aan respectievelijk systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik

Aandeel systeemintern netgebruik van inkomsten van entrypuncten	54,8%
Aandeel systeemoverschrijdend netgebruik van inkomsten van entrypuncten	45,2%

Toewijzing van kostenfactoren en inkomsten aan respectievelijk systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik

		<i>Kostenfactor: voorspelde gecontracteerde capaciteit in kWh/uur/jaar</i>	<i>Inkomsten in EUR, pp 2018</i>
Entry	Systeemintern	156.737.881	242.589.155
	Systeemoverschrijdend	129.487.486	200.412.686
Exit	Systeemintern	189.741.456	263.308.877
	Systeemoverschrijdend	129.487.486	179.692.964

Ratio's

Ratio systeemintern netgebruik	1,460
Ratio systeemoverschrijdend netgebruik	1,468

109. Door de formule in artikel 5, derde lid, sub c, van NC-TAR toe te passen, volgt een index voor de vergelijking van 0,5%.

Kostentoewijzingsbeoordeling op grond van de referentieprijzen na aanpassingen

Verdeelsleutel voor toewijzing van de inkomsten van entrypuncten aan respectievelijk systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik

Aandeel systeemintern netgebruik van inkomsten van entrypuncten	54,8%
Aandeel systeemoverschrijdend netgebruik van inkomsten van entrypuncten	45,2%

Toewijzing van kostenfactoren en inkomsten aan respectievelijk systeemintern en systeemoverschrijdend netgebruik

		<i>Kostenfactor: voorspelde gecontracteerde capaciteit in kWh/uur/jaar</i>	<i>Inkomsten in EUR, pp 2018</i>
Entry	Systeemintern	156.737.881	218.110.170
	Systeemoverschrijdend	129.487.486	180.189.610
Exit	Systeemintern	189.741.456	275.246.718
	Systeemoverschrijdend	129.487.486	212.457.184

Ratio's

Ratio systeemintern netgebruik	1,424
Ratio systeemoverschrijdend netgebruik	1,516

110. Door de formule uit artikel 5, derde lid, sub c, van NC-TAR toe te passen, volgt een index voor de vergelijking van 6,3%.

B4. Informatie bedoeld in artikel 30(1)(b)(i),(iv),(v) van NC-TAR

30(1)(b)(i) – Toegestane inkomsten

Toegestane inkomsten 2018	886.003.683	EUR, pp 2018
---------------------------	-------------	--------------

30(1)(b)(iv) – Inkomsten uit transmissiediensten

Inkomsten uit transmissiediensten 2018	886.003.683	EUR, pp 2018
--	-------------	--------------

30(1)(b)(v)(1) – Capaciteit-commodityverdeling

Inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissietarieven	100	%
Inkomsten uit op commodity gebaseerde transmissietarieven	0	%

30(1)(b)(v)(2) – Entry-exitverdeling vóór aanpassingen

Inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissietarieven op alle entrypunten	50,0	%
Inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissietarieven op alle exitpunten	50,0	%

30(1)(b)(v)(2) – Entry-exitverdeling na aanpassingen

Inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissietarieven op alle entrypunten	45,0	%
Inkomsten uit op capaciteit gebaseerde transmissietarieven op alle exitpunten	55,0	%

30(1)(b)(v)(3) – Systeemintern/systeemoverschrijdend-verdeling vóór aanpassingen

Inkomsten uit systeemintern netgebruik	57,1	%
Inkomsten uit systeemoverschrijdend netgebruik	42,9	%

30(1)(b)(v)(3) – Systeemintern/systeemoverschrijdend-verdeling na aanpassingen

Inkomsten uit systeemintern netgebruik	55,7	%
Inkomsten uit systeemoverschrijdend netgebruik	44,3	%

B5. Tariefmodel

111. De ACM heeft op haar website (www.acm.nl) het Excelbestand "Bijlage B5. Tariefmodel" gepubliceerd, vergezeld van uitleg over de wijze waarop het moet worden gebruikt, dat netgebruikers in staat stelt de voor de geldende tariefperiode toepasselijke tarieven te berekenen en de mogelijke ontwikkelingen na die tariefperiode te ramen.

B6. Berekening seizoensfactoren

112. De ACM heeft op haar website (www.acm.nl) het Excelbestand "Bijlage B6. Berekening seizoensfactoren" gepubliceerd met daarin de berekening van de seizoensfactoren .

B7. Indicatieve referentieprijzen entrypunten

Entrypunt		Indicatieve referentieprijz EUR/kWh/uur/jaar		Verschil %
ID	Omschrijving	Postzegel	CGA	
VIP_EN1	VIP-L-NCG	1,830	1,176	56%
VIP_EN2	VIP-L-GPL	1,830	1,830	0%
VIP_EN3	VIP-H-NCG	1,830	1,830	0%
VIP_EN4	VIP-H-GPL	1,830	1,877	-3%
301068	KOEDIJK (TAQA)	1,830	1,658	10%
301069	ANJUM (NAM)	1,830	2,018	-9%
301070	ANNERVEEN (NAM)	1,830	1,712	7%
301071	BALGZAND (NAM-HC)	1,830	1,876	-2%
301072	BALGZAND (NAM-LC)	1,830	1,992	-8%
301073	BALGZAND (NAM-NOGAT)	1,830	1,876	-2%
301074	BARENDRECHT (NAM)	1,830	1,467	25%
301075	BEDUM (NAM)	1,830	1,979	-8%
301076	BLIJA (NAM)	1,830	2,098	-13%
301078	BOTLEK (NAM)	1,830	1,489	23%
301080	EMMEN GZI (NAM)	1,830	1,803	2%
301082	BOTLEK (ESSO FLEXICOKER)	1,830	1,489	23%
301083	GAAG (NAM)	1,830	1,592	15%
301084	GARIJP (VERMILION ENERGY)	1,830	1,838	0%
301085	GROOTEGAST (NAM)	1,830	1,889	-3%
301086	GRIJPSKERK (NAM)	1,830	1,856	-1%
301088	HARLINGEN (VERMILION ENERGY)	1,830	2,309	-21%
301089	KOOTSTERTILLE (NAM)	1,830	1,863	-2%
301090	MAASVLAKTE (TAQA)	1,830	1,575	16%
301092	MIDDENMEER (VERMILION ENERGY)	1,830	1,762	4%
301093	MONSTER (NAM)	1,830	1,772	3%
301094	UITHUIZEN (NGT)	1,830	2,133	-14%
301096	OUDE PEKELA (NAM)	1,830	1,834	0%
301097	ROTTERDAM WESTGAS (NAM)	1,830	1,489	23%
301098	GRONINGEN (NAM)	1,830	1,735	5%
301101	TEN ARLO (NAM)	1,830	1,441	27%
301106	URETERP (NAM)	1,830	2,051	-11%
301107	VRIES (NAM)	1,830	1,600	14%
301108	WAALWIJK (VERMILION)	1,830	1,465	25%
301109	WARFFUM (NAM)	1,830	2,156	-15%
VIP_EN5	VIP-H-ZTP	1,830	1,981	-8%
301113	EMDEN EPT (GASSCO)	1,830	2,002	-9%
301114	GRIJPSKERK (NAM - UGS)	0,915	0,929	-1%
301116	NORG (NAM - UGS)	0,915	0,915	0%
301118	ALKMAAR (TAQA - PGI)	0,915	0,811	13%
301185	OUDE STATENZIJL RENATO (OGE)	0,915	0,939	-3%
301198	ENSCHEDI (INNOGY-UGS EPE)	0,915	0,826	11%
301309	ENSCHEDI (NUON-UGS EPE)	0,915	0,826	11%
301311	MIDDELIE (NAM)	1,830	1,616	13%
301320	ZUIDWENDING (UGS)	0,915	0,874	5%
301345	ROTTERDAM (GATE)	1,830	1,587	15%
301348	BERGERMEER (TAQA-UGS)	0,915	0,805	14%
301360	OUDE STATENZIJL (ETZEL-EKB-H)	0,915	0,939	-3%

301361	OUDE STATENZIJL (EWE-H)	0,915	0,939	-3%
301375	BRAKEL WIJK&AALBURG (VERMILION)	1,830	1,347	36%
301391	OUDE STATENZIJL (ASTORA JEMGUM)	0,915	0,939	-3%
301392	ZWOLLE (NATUURGAS OVERIJSSSEL B.V.)	1,830	1,384	32%
301397	ENSCHEDA (ENECO-UGS EPE)	0,915	0,815	12%
301400	OUDE STATENZIJL (ETZEL-CRYSTAL-H)	0,915	0,939	-3%
301401	OUDE STATENZIJL (ETZEL-FREYA-H)	0,915	0,939	-3%
301452	IJMUIDEN (WINTERSHALL)	1,830	1,616	13%
301453	OUDE STATENZIJL (EWE JEMGUM)	0,915	0,939	-3%
301454	MAASVLAKTE Q16 ORANJE NASSAU (ONE)	1,830	1,575	16%
301461	MAASVLAKTE (PEAKSHAVER PRODUCTIE)	1,830	1,552	18%
301468	HEMRIK/DONKERBROEK (TULIP OIL)	1,830	2,051	-11%

B8. Indicatieve referentieprijzen exitpunten

Exitpunt		Indicatieve referentieprijzen EUR/kWh/uur/jaar		Vershil %
ID	Omschrijving	Postzegel	CGA	
300003	GOIRLE (DESSO BV)	1,641	2,053	-20%
300005	PG HOOGERHEIDE (ENEXIS B.V.)	1,641	2,389	-31%
300009	PG GIESSEN (ENEXIS B.V.)	1,641	1,719	-5%
300011	ALPHEN NB (ENEXIS B.V.)	1,641	1,988	-17%
300012	PG OOSTERHOUT (ENEXIS B.V.)	1,641	2,083	-21%
300016	TILBURG (AGRISTO BV)	1,641	1,976	-17%
300027	PG GENNEP (ENEXIS)	1,641	1,680	-2%
300039	HEUSDEN (ENEXIS B.V.)	1,641	1,854	-12%
300042	PG STEENBERGEN (ENEXIS)	1,641	2,476	-34%
300043	PG THONISSE (ENDURIS)	1,641	2,491	-34%
300049	PRINSENBEK (ENEXIS B.V.)	1,641	2,137	-23%
300050	ROOSEDAAL (ENEXIS)	1,641	2,491	-34%
300052	ZEVENBERGEN (ENEXIS)	1,641	2,408	-32%
300053	PG SPRUNDEL (ENEXIS B.V.)	1,641	2,333	-30%
300057	HELMOND (NEDSCHROEF HELMOND BV)	1,641	1,891	-13%
300060	MAARHEEZE (PHILIPS LIGHTING BV)	1,641	2,111	-22%
300070	MAASTRICHT (STF. GEBR. KLINKERS BV)	1,641	2,501	-34%
300071	BUDEL (NYRSTAR BV)	1,641	2,123	-23%
300072	BUDEL (NEDZINK BV)	1,641	2,123	-23%
300073	MAASTRICHT (ENCI BV)	1,641	2,536	-35%
300074	DONGEN (TROBAS GELATINE BV)	1,641	2,030	-19%
300075	MEERSSEN (MARSNA PAPER BV)	1,641	2,497	-34%
300076	MAASTRICHT (KONINKLIJKE MOSA BV)	1,641	2,470	-34%
300078	MAASTRICHT (O-I MANUFACTURING NL BV)	1,641	2,470	-34%
300081	BLERICK (NEDRI SPANSTAAL BV)	1,641	2,125	-23%
300082	EIJSDEN (UMICORE NL BV)	1,641	2,549	-36%
300083	BEESEL (ST. JORIS KERAMISCHE IND. BV)	1,641	2,138	-23%
300085	SWALMEN (CARGILL BV MALT DIVISION)	1,641	2,157	-24%
300088	VEGHEL (FRIESLANDCAMPINA)	1,641	1,764	-7%
300089	KESSEL (KLEIWARENFABRIEK JOOSTEN BV)	1,641	2,158	-24%
300090	EYGELSHOVEN (STF. NIEVELSTEEN BV)	1,641	2,515	-35%
300091	TEGELEN (WIENERBERGER JANSSEN DINGS)	1,641	2,090	-21%
300092	WEERT (ROTO SMEETS BV)	1,641	2,116	-22%
300095	BEEK (UTILITY SUPPORT GROUP BV G-GAS)	1,641	2,355	-30%
300096	BORN (NEDCAR BV)	1,641	2,340	-30%
300097	MAASTRICHT (ANKERPOORT)	1,641	2,439	-33%
300099	OSS (BALL PACKAGING EUROPE BV)	1,641	1,597	3%
300100	EINDHOVEN (DAF TRUCKS NV)	1,641	1,926	-15%
300131	HILVARENBEK (FLUXYS)	1,641	1,934	-15%
VIP_EX1	VIP-L-NCG	1,641	1,373	19%
VIP_EX2	VIP-L-GPL	1,641	0,754	118%
VIP_EX3	VIP-H-NCG	1,641	2,477	-34%
300140	DINXPERLO (BEW)	1,641	1,508	9%
300142	VLIEGHUIS (RWE)	1,641	1,083	51%
VIP_EX4	VIP-H-ZTP	1,641	2,523	-35%
VIP_EX5	VIP-H-GPL	1,641	0,754	118%
300150	ZUTPHEN (AURUBIS NETHERLANDS BV)	1,641	1,262	30%
300153	WIJHE (MEESTER STEGEMAN CV)	1,641	1,167	41%

300161	PG GASSELTERNIJVEENSCHMOND (ENEXIS)	1,641	0,760	116%
300162	PG HARDERWIJK (LIANDER)	1,641	1,235	33%
300163	PEIZE (ENEXIS)	1,641	0,780	110%
300164	PG RODEN (ENEXIS)	1,641	0,804	104%
300167	JOURE (JACOBS DOUWE EGBERTS NL BV)	1,641	0,901	82%
300168	PG SCHEEMDERZWAAG (ENEXIS)	1,641	0,773	112%
300171	ANGEREN (STF. HUISSENSWAARD BV)	1,641	1,417	16%
300178	VROOMSHOOP (COGAS)	1,641	1,116	47%
300179	PANNERDEN (WIENERBERGER KIJFWAARD OOST)	1,641	1,434	14%
300183	EMMEN (EMMTEC SERVICES BV)	1,641	0,993	65%
300189	LOBITH (WAALSTF. DE BYLANDT BV)	1,641	1,448	13%
300191	NIJVERDALHELLEDOORN (ENEXIS)	1,641	1,213	35%
300193	VRIEZENVEEN (COGAS)	1,641	1,132	45%
300196	ZWOLLE (SENSUS BV)	1,641	1,069	53%
300197	FRANEKER (HUHTAMAKI NL BV)	1,641	0,968	69%
300200	FOXHOL (AVEBE BA)	1,641	0,740	122%
300201	HOOGEVEEN ALTEVEERSTRAAT (DOC KAAS B.V.)	1,641	1,016	62%
300203	DELFIJL (PPG INDUSTRIES CHEMICALS BV)	1,641	0,819	100%
300205	HARDERWIJK (SAPA PROFILES)	1,641	1,220	34%
300210	APELDOORN (KIWA GASTEC NV)	1,641	1,338	23%
300216	NEEDE (DAWO EPS BV)	1,641	1,366	20%
300217	PG DRACHTEN (LIANDER)	1,641	0,796	106%
300220	RENKUM (PARENCO BV)	1,641	1,457	13%
300221	EERBEEK (MAYR-MELNHOF EERBEEK BV)	1,641	1,346	22%
300222	OLDENZAAL (COGAS)	1,641	1,322	24%
300223	NUNSPEET (NESTLE NL BV)	1,641	1,156	42%
300225	HENGELO (AKZO NOBEL ENERGIE BV)	1,641	1,290	27%
300227	HOOGKERK (SOLIDUS SOLUTIONS BV)	1,641	0,780	110%
300231	COEVORDEN (SOLIDUS SOLUTIONS BV)	1,641	1,036	58%
300234	COEVORDEN (RENDO)	1,641	1,032	59%
300236	NIJVERDAL (TEN CATE PROTECT BV)	1,641	1,216	35%
300241	LOCHEM (FRIESLANDCAMPINA)	1,641	1,301	26%
300242	WINSCHOTEN (PHILIPS LIGHTING BV)	1,641	0,773	112%
300245	LOENEN (SOLIDPACK BV)	1,641	1,340	22%
300246	OPHEUSDEN (WIENERBERGER WOLFSSWAARD)	1,641	1,491	10%
300249	PG HAREN (ENEXIS)	1,641	0,763	115%
300250	BERGUM (GDF SUEZ ENERGIE NL NV)	1,641	0,792	107%
300251	DELFIJL (DOW BENELUX BV)	1,641	0,794	107%
300262	DELFIJL (AKZO ZOUTCHEMIE)	1,641	0,798	106%
300263	PG DIEREN (LIANDER)	1,641	1,333	23%
300264	BALKBRUG (RENDO)	1,641	0,962	70%
300265	SAPPEMEER (ESKA GRAPHIC BOARD BV)	1,641	0,686	139%
300269	MILLINGEN A/D RIJN (LIANDER)	1,641	1,492	10%
300274	BEILEN (FRIESLANDCAMPINA DOMO)	1,641	0,871	88%
300276	NUNSPEET (LIANDER)	1,641	1,171	40%
300283	PG ENSCHEDE (ENEXIS)	1,641	1,358	21%
300285	NES (STEDIN)	1,641	1,141	44%
300288	SCHOONEBEEK (ALIANCYS BV)	1,641	1,077	52%
300292	OUDE PEKELA (SOLIDUS SOLUTIONS BV)	1,641	0,737	123%
300306	NIEUWE PEKELA (SMURFIT KAPPA TWINCORR)	1,641	0,756	117%
300308	ERLECOM (WIENERBERGER ERLECOM)	1,641	1,442	14%
300309	DRACHTEN (FENNER DUNLOP BV)	1,641	0,801	105%
300311	HOOGEZAND (ESKA GRAPHIC BOARD BV)	1,641	0,728	125%
300314	AZEWIJN (STF. DE NIJVERHEID BV)	1,641	1,430	15%

300319	PG BUINERVEEN (ENEXIS)	1,641	0,970	69%
300321	MALDEN (LIANDER)	1,641	1,587	3%
300322	PG HARDENBERG (COGAS)	1,641	1,021	61%
300325	PG KAMPEN (ENEXIS)	1,641	1,122	46%
300328	VIERVERLATEN (SUIKERUNIE)	1,641	0,776	111%
300330	DINXPERLO (LIANDER)	1,641	1,494	10%
300333	ENSCHEDI (APOLLO VREDESTEIN)	1,641	1,328	24%
300338	NORG (ENEXIS)	1,641	0,813	102%
300345	SLOTEN (SLOTEN BV)	1,641	0,983	67%
300348	LEEK (HUNTER DOUGLAS EUROPE BV)	1,641	0,835	96%
300350	HAAKSBERGEN (ENEXIS)	1,641	1,347	22%
300353	GROESBEEK (LIANDER)	1,641	1,618	1%
300355	ZUIDWOLDE (RENDO)	1,641	0,958	71%
300360	PG HOEVELAKEN (LIANDER)	1,641	1,280	28%
300363	HAALDEREN (WIENERBERGER BEMMEL)	1,641	1,402	17%
300366	DEEST (STF. VOGELANGH)	1,641	1,516	8%
300373	LOBITH (LIANDER)	1,641	1,411	16%
300375	WINSCHOTEN (PQ SILICAS BV)	1,641	0,773	112%
300378	DELFIJL (DELESTO)	1,641	0,826	99%
300380	NIJVERDAL (TEN CATE ADVANCED TEXT. BV)	1,641	1,228	34%
300382	DELFIJL (ALDEL BV)	1,641	0,812	102%
300394	DEVENTER (AKZO NOBEL POLYMER CHEM. BV)	1,641	1,225	34%
300400	APELDOORN (OWENS CORNING VEIL NL BV)	1,641	1,396	18%
300405	HARDERWIJK (KALKZANDSTF. HARDERWIJK BV)	1,641	1,221	34%
300406	GIESBEEK (LIANDER)	1,641	1,370	20%
300407	LOSSER (ENEXIS)	1,641	1,409	16%
300412	ENTER (COGAS)	1,641	1,226	34%
300420	ZUTPHEN PARKSTRAAT (LIANDER)	1,641	1,272	29%
300423	ENSCHEDI (VAN MERKSTEIJN PLASTICS BV)	1,641	1,324	24%
300428	BIDDINGHUIZEN (WALIBI WORLD BV)	1,641	1,201	37%
300436	DOETINCHEM (PAPIERFABRIEK DOETINCHEM BV)	1,641	1,387	18%
300437	OUDE PEKELA (STRATING STEENINDUSTRIE BV)	1,641	0,739	122%
300438	GEESBRUG (RENDO)	1,641	0,961	71%
300443	HENGELLO (OPRA TURBINES BV)	1,641	1,279	28%
300444	RIJSSEN (ENEXIS)	1,641	1,208	36%
300447	TER APELKANAAL (AVEBE BA)	1,641	0,860	91%
300450	LELYSTAD (CIDC)	1,641	1,314	25%
300451	ENSCHEDI (ENNATUURLIJK WKC)	1,641	1,328	24%
300452	DELFIJL (LAFARGE GIPS BV)	1,641	0,816	101%
300453	GENDT (STF. DE ZANDBERG BV)	1,641	1,435	14%
300464	LOENEN (SMURFIT KAPPA MNL GOLFKARTON)	1,641	1,343	22%
300465	EERBEEK (SCA DE HOOP ENERGIE BV)	1,641	1,338	23%
300467	SPIJK (LIANDER)	1,641	1,451	13%
300469	ZUTPHEN DE HOVEN (LIANDER)	1,641	1,267	29%
300486	VEENDAM (NEDMAG INDUSTRIES BV)	1,641	0,721	128%
300487	HETEREN (WIENERBERGER HETEREN)	1,641	1,469	12%
300489	BAD NIEUWESCHANS (SOLIDUS SOLUTIONS BV)	1,641	0,825	99%
300491	EERBEEK (SANDERS COLDENHOVE)	1,641	1,347	22%
300492	ALMERE (NUON POWER GENERATION B.V.-WKC)	1,641	1,511	9%
300495	ARNHEM (DE KLEEF BV)	1,641	1,383	19%
300500	PG DEVENTER (ENEXIS)	1,641	1,206	36%
300501	SCHARSTERBRUG (PHOENIX BV)	1,641	0,883	86%
300507	NIJMEGEN DE OOO (LIANDER)	1,641	1,430	15%
300516	WORKUM (FRIESLANDCAMPINA CHEESE)	1,641	0,929	77%

300524	ECHTELD (WIENERBERGER SCHIPPERSWAARD BV)	1,641	1,542	6%
300527	NIJMEGEN (MEAD JOHNSON BV)	1,641	1,537	7%
300530	FARMSUM (ZEOLYST CV)	1,641	0,821	100%
300533	DEEST (WIENERBERGER NARVIK DAKPANNEN)	1,641	1,518	8%
300534	HENGELO (SIEMENS NEDERLAND NV)	1,641	1,297	26%
300541	DELFIJL (GDF SUEZ ENERGIE NL-EEMS 3-7)	1,641	0,855	92%
300542	GASSELTERNIJVEEN (AVEBE BA)	1,641	0,853	92%
300546	COLLENDORNERVEEN (GZI NAM BV)	1,641	1,004	63%
300549	HENGELO (TWENCE AFVALSCHEIDING)	1,641	1,292	27%
300552	HARLINGEN (REC BV)	1,641	1,160	41%
300555	BRUMMEN (LIANDER)	1,641	1,306	26%
300556	SPIJK (BV STF. SPIJK)	1,641	1,451	13%
300558	SUAMEER (SONAC BURGUM BV)	1,641	0,851	93%
300564	PG ZOETERMEER (STEDIN)	1,641	1,635	0%
300569	PG DELFT (STEDIN)	1,641	1,674	-2%
300571	PG WESTZAAN (LIANDER)	1,641	1,310	25%
300572	MAASVLAKTE (UNIPER BENELUX NV)	1,641	1,967	-17%
300573	MAASVLAKTE (ECT DELTA TERMINAL BV)	1,641	1,759	-7%
300582	MAASSLUIS (STEDIN)	1,641	1,742	-6%
300585	PG ZALTBOMMEL (LIANDER)	1,641	1,673	-2%
300587	ROTTERDAM (ENCI BV)	1,641	1,804	-9%
300591	PG HAARLEM (LIANDER)	1,641	1,321	24%
300592	PG AMSTELVEEN (STEDIN)	1,641	1,441	14%
300596	PG BLEISWIJK (STEDIN)	1,641	1,598	3%
300599	ZOETERMEER (NUTRICIA BV)	1,641	1,645	0%
300600	PG DORDRECHT (STEDIN)	1,641	1,732	-5%
300601	PG ROTTERDAM (STEDIN)	1,641	1,693	-3%
300603	ROZENBURG (STEDIN)	1,641	1,819	-10%
300606	AMSTERDAM (SONNEBORN BV)	1,641	1,373	20%
300611	KOOG A/D ZAAN (OLAM COCOA)	1,641	1,303	26%
300617	LEIDEN (UNIPER BENELUX NV)	1,641	1,631	1%
300620	UTRECHT (WARMTE NEWCO B.V.)	1,641	1,455	13%
300622	GORINCHEM (PURAC BIOCHEM BV)	1,641	1,663	-1%
300634	BOSKOOP (LIANDER)	1,641	1,601	2%
300637	HILVERSUM DE MEENT (LIANDER)	1,641	1,380	19%
300638	EUROPOORT (ADM)	1,641	1,905	-14%
300639	HOEK VAN HOLLAND (STEDIN)	1,641	1,757	-7%
300640	DORDRECHT (DESCO CV)	1,641	1,697	-3%
300642	PURMEREND CANTERWEG (LIANDER)	1,641	1,413	16%
300644	SASSENHEIM (AKZO NOBEL CAR REFINISHES)	1,641	1,492	10%
300645	DEN HAAG (UNIPER BENELUX NV)	1,641	1,707	-4%
300648	ALBLASSERDAM (FNSTEEL BV)	1,641	1,708	-4%
300649	EUROPOORT (BP RAFFINADERIJ ROTTERDAM BV)	1,641	1,907	-14%
300650	MAURIK (LIANDER)	1,641	1,462	12%
300651	WASSENAAR (LIANDER)	1,641	1,534	7%
300652	OUDERKERK A/D AMSTEL (STEDIN)	1,641	1,445	14%
300655	PG IJMUIDEN (LIANDER)	1,641	1,281	28%
300662	PG BEVERWIJK (STEDIN)	1,641	1,256	31%
300663	BOTLEK (AIR LIQUIDE INDUSTRIE BV: SMR)	1,641	1,805	-9%
300664	ZOETERWOUDE (HEINEKEN NL BV)	1,641	1,551	6%
300665	BOTLEK (AIR LIQUIDE INDUSTRIE BV: ATR)	1,641	1,803	-9%
300669	PG NAALDWIJK (WESTLAND)	1,641	1,710	-4%
300670	MAASVLAKTE DISTRIK (STEDIN)	1,641	1,764	-7%
300674	AMSTERDAM (ALBEMARLE CATALYSTS COMPANY)	1,641	1,420	16%

300675	AMSTERDAM (ICL FERTILIZERS EUR.)	1,641	1,409	16%
300680	BOTLEK (VOPAK TERMINAL CHEMIEHAVEN BV)	1,641	1,797	-9%
300681	EUROPOORT (EXXON MOBIL CHEMICAL NL BV)	1,641	1,866	-12%
300683	ZWIJNDRECHT (UNIMILLS BV)	1,641	1,760	-7%
300684	ROTTERDAM (CEREXAGRI BV)	1,641	1,736	-5%
300685	AMSTERDAM (NUON POWER GENERATION BV)	1,641	1,392	18%
300686	BOTLEK (CARGILL BV)	1,641	1,788	-8%
300687	BOTLEK (AIR LIQUIDE IND. BV: EUROGEN)	1,641	1,805	-9%
300691	PG VLAARDINGEN (STEDIN)	1,641	1,710	-4%
300692	OUDEHOORN (FARMFRITES BV)	1,641	1,875	-13%
300693	BOTLEK (CLIMAX MOLYBDENUM BV)	1,641	1,800	-9%
300694	BOTLEK (ASFALT CENTRALE ROTTERDAM BV)	1,641	1,757	-7%
300696	ROTTERDAM (UNIPER BENELUX NV)	1,641	1,617	1%
300703	EEMNES (ASFALTPRODUCTIE DE EEM BV)	1,641	1,319	24%
300705	BEVERWIJK (HHN-SDI)	1,641	1,247	32%
300706	WORMERVEER (LODERS CROKLAAN B.V.)	1,641	1,325	24%
300710	BERGEN NH. (LIANDER)	1,641	1,235	33%
300711	BOTLEK (CABOT BV)	1,641	1,801	-9%
300712	WOERDEN (MONIER BV WOERDEN)	1,641	1,531	7%
300713	BOTLEK (ALUMINIUM & CHEMIE ROTTERDAM BV)	1,641	1,756	-7%
300716	EUROPOORT (INDORAMA HOLDINGS ROTTERDAM)	1,641	1,921	-15%
300719	EGMOND AAN ZEE (LIANDER)	1,641	1,240	32%
300722	PUTTERSHOEK (KONINKLIJKE COÖPERATIE COSUN UA)	1,641	1,789	-8%
300725	ZWIJNDRECHT (ASHLAND INDUSTRIES NEDERLAND BV)	1,641	1,759	-7%
300727	PG ZEIST (STEDIN)	1,641	1,450	13%
300728	TEXEL (LIANDER)	1,641	1,305	26%
300729	BOTLEK (RUBIS TERMINAL BV)	1,641	1,787	-8%
300734	VLAARDINGEN (UNILEVER R&D)	1,641	1,736	-5%
300736	BOTLEK (EMERALD KALAMA CHEMICALS BV)	1,641	1,797	-9%
300737	BOTLEK (VALT ASPHALT TERMINALS BV)	1,641	1,797	-9%
300747	BOTLEK (ALMATIS BV)	1,641	1,806	-9%
300748	VLAARDINGEN (ALIPHOS ROTTERDAM BV)	1,641	1,731	-5%
300754	VELSEN NOORD (LIANDER)	1,641	1,256	31%
300755	VOLENDAM (LIANDER)	1,641	1,467	12%
300758	MONNICKENDAM (LIANDER)	1,641	1,486	10%
300767	WORMER (OLAM COCOA)	1,641	1,330	23%
300768	BOTLEK (TRONOX PIGMENTS HOLLAND BV)	1,641	1,812	-9%
300771	EUROPOORT (MAATSCHAP EUROPOORT TERMINAL)	1,641	1,849	-11%
300772	KROMMENIE (FORBO FLOORING BV)	1,641	1,273	29%
300773	DELFT (DSM FOOD SPECIALTIES BV)	1,641	1,641	0%
300779	IJMUIDEN (TATA STEEL IJMUIDEN BV)	1,641	1,281	28%
300784	SCHIPHOL (FLP NETWERKEN BV)	1,641	1,455	13%
300785	KOOG A/D ZAAN (TATE & LYLE NL BV)	1,641	1,304	26%
300786	EUROPOORT MOEZELWEG (VOPAK TERMINAL BV)	1,641	1,840	-11%
300790	MIDDELHARNIS (STEDIN)	1,641	1,928	-15%
300791	EUROPOORT (GREIF NL BV)	1,641	1,833	-10%
300792	ROSSUM (LIANDER)	1,641	1,680	-2%
300794	ASPEREN (STEDIN)	1,641	1,675	-2%
300795	DEN HAAG (HAC BV)	1,641	1,627	1%
300798	AMSTERDAM (EUROTANK AMSTERDAM BV)	1,641	1,405	17%
300800	EUROPOORT (CALDIC BV)	1,641	1,865	-12%
300802	DUIVENDRECHT (STEDIN)	1,641	1,419	16%

300803	BOTLEK (ODFJELL TERMINALS ROTTERDAM BV)	1,641	1,762	-7%
300804	BOTLEK (LBC ROTTERDAM BV)	1,641	1,790	-8%
300808	PERNIS (AVR INDUSTRIAL WASTE NV)	1,641	1,815	-10%
300809	HALFWEG (STEDIN)	1,641	1,333	23%
300812	ABBENBROEK (STEDIN)	1,641	1,816	-10%
300813	OUDENHOORN RUIGENDIJK (STEDIN)	1,641	1,840	-11%
300814	BOTLEK (AKZO NOBEL INDUSTRIAL CHEM BV)	1,641	1,777	-8%
300816	BOTLEK (KEPPEL VEROLME BV)	1,641	1,821	-10%
300822	PG MOERKAPELLE (LIANDER)	1,641	1,579	4%
300823	BERGSCHENHOEK WILD. KADE (STEDIN)	1,641	1,636	0%
300825	AMSTERDAM (NUGRO VOF)	1,641	1,353	21%
300827	BOTLEK (ESSO NL BV)	1,641	1,769	-7%
300829	HAAFTEN (WIENERBERGER HAAFTEN)	1,641	1,649	0%
300830	VELSEN (PF. CROWN VAN GELDER NV)	1,641	1,262	30%
300840	VUREN (SONAC VUREN BV)	1,641	1,644	0%
300843	BOTLEK (SERVICE TERMINAL ROTTERDAM VOF)	1,641	1,818	-10%
300844	VUREN (XELLA CELLENBETON NL BV)	1,641	1,660	-1%
300846	KROMMENIE (FORBO FLOORING CORAL NV)	1,641	1,272	29%
300847	VELSEN (NUON POWER GENERATION BV)	1,641	1,270	29%
300851	AMSTERDAM OCEANENWEG (CARGILL BV)	1,641	1,361	21%
300852	AMSTERDAM COENHAVENWEG (BUNGE NETHERLANDS BV)	1,641	1,403	17%
300854	ABBEKERK (GRASDROGERIJ HARTOG BV)	1,641	1,061	55%
300855	BOTLEK (HOYER NL BV)	1,641	1,754	-6%
300856	ALKMAAR (NV HVC)	1,641	1,168	40%
300857	EUROPOORT (GUNVOR PETROLEUM)	1,641	1,868	-12%
300858	PERNIS (SHELL NL RAFFINADERIJ BV)	1,641	1,752	-6%
300887	PG MOERDIJK (ENEXIS B.V.)	1,641	2,506	-35%
300888	SLUISKIL (YARA BV H-GAS)	1,641	2,381	-31%
300889	EINDHOVEN (ENNATUURLIJK WKC)	1,641	1,904	-14%
300892	MOERDIJK (ARDAGH GLASS BV)	1,641	2,400	-32%
300893	GELEEN (RWE GENERATION NL – WKC SWENTIBOLD)	1,641	2,379	-31%
300895	SOMEREN (KIEVITSAKKERS BV)	1,641	1,981	-17%
300896	TEGELEN (WIENERBERGER NARVIK DAKPANNEN)	1,641	2,088	-21%
300899	OSS (MERCK MSD OSS BV)	1,641	1,601	2%
300903	LIESHOUT (BAVARIA NV)	1,641	1,810	-9%
300905	KERKRADE (E-MAX)	1,641	2,532	-35%
300906	ROOSEDAAL (SENSUS BV)	1,641	2,486	-34%
300907	HELMOND (J.A. RAYMAKERS & CO BV)	1,641	1,890	-13%
300908	KLUNDERT (SHELL NL CHEMIE BV)	1,641	2,420	-32%
300909	VLISSINGEN (ZEELAND REFINERY)	1,641	2,715	-40%
300910	TILBURG (FUJIFILM MANUFACTUR. EUROPE BV)	1,641	1,977	-17%
300911	HELMOND (ENNATUURLIJK SV)	1,641	1,911	-14%
300912	BORN (FRIESLANDCAMPINA CHEESE)	1,641	2,308	-29%
300916	PG MAASTRICHT (ENEXIS)	1,641	2,482	-34%
300923	PG GRONSVELD (ENEXIS)	1,641	2,512	-35%
300927	SITTARD (ENEXIS)	1,641	2,377	-31%
300940	TEGELEN (MONIER BV TEGELEN)	1,641	2,082	-21%
300942	VOERENDAAL (ENEXIS)	1,641	2,601	-37%
300952	NUTH (ENEXIS)	1,641	2,385	-31%
300958	NEDERWEERT (ENEXIS)	1,641	2,067	-21%
300965	OUD GASTEL (ENEXIS)	1,641	2,499	-34%
300968	VEGHEL (MARS NEDERLAND BV)	1,641	1,761	-7%
300975	ROERMOND (SMURFIT KAPPA ROERMOND PAPIER)	1,641	2,188	-25%

300983	DRUNEN (SAPA PROFILES)	1,641	1,830	-10%
300991	OOSTRUM (RIXONA BV)	1,641	1,895	-13%
300997	CUYK (NUTRICIA BV)	1,641	1,700	-3%
301002	GEERTRUIDENBERG (RWE GENERATION NL – AMERC)	1,641	2,068	-21%
301006	DINTELOORD (SUIKERUNIE)	1,641	2,490	-34%
301009	HELMOND (VLISCO BV)	1,641	1,884	-13%
301013	ACHT (VDL ETG EINDHOVEN BV)	1,641	1,880	-13%
301014	OUDENBOSCH (HUNTER DOUGLAS EUROPE BV)	1,641	2,435	-33%
301015	OEFFELT (STF. ENGELS BV)	1,641	1,727	-5%
301016	DONGEN (COCA-COLA ENTERPRISES NL BV)	1,641	1,996	-18%
301017	DONGEN (ARDAGH GLASS DONGEN BV)	1,641	1,996	-18%
301021	TILBURG (IFF NL BV)	1,641	1,950	-16%
301022	SON (RENDAC BV)	1,641	1,893	-13%
301024	BERGEN OP ZOOM (ALLNEX NETHERLANDS BV)	1,641	2,407	-32%
301027	ETTEN-LEUR (ST-GOBAIN CONSTR.PROD.NED)	1,641	2,200	-25%
301028	DRUNEN (LDM BV)	1,641	1,832	-10%
301029	HEDIKHUIZEN (STF. HEDIKHUIZEN BV)	1,641	1,882	-13%
301031	BREDA (SYNTHOS BREDA BV)	1,641	2,119	-23%
301033	OSS (UNILEVER BESTFOODS NL)	1,641	1,600	3%
301034	BERGEN OP ZOOM (ASFALTPRODUKTIE MIJ BV)	1,641	2,403	-32%
301037	PG WABEWEST (ENDURIS)	1,641	2,758	-41%
301038	SWALMEN (VAN HOUTUM BV)	1,641	2,162	-24%
301039	BEEK EN DONK (HITMETAL/THIBODRAAD BV)	1,641	1,776	-8%
301040	ST. OEDENRODE (AHREND PROD. BEDRIJF BV)	1,641	1,818	-10%
301042	SAS VAN GENT (ROSIER NEDERLAND BV)	1,641	2,464	-33%
301043	WEERT (TRESPA INTERNATIONAL BV)	1,641	2,096	-22%
301045	HEERLEN (SIBELCO BENELUX)	1,641	2,460	-33%
301046	PG SCHOONDIJKE (ENDURIS)	1,641	2,611	-37%
301049	PG AXTER (ENDURIS)	1,641	2,414	-32%
301050	TERNEUZEN (DOW BENELUX BV)	1,641	2,482	-34%
301051	MIDDELBURG (EASTMAN CHEMICAL BV)	1,641	2,787	-41%
301052	PG KRUILAND (ENDURIS)	1,641	2,426	-32%
301054	PG HOESAS (ENDURIS)	1,641	2,447	-33%
301056	ZONNEMAIRE (ENDURIS)	1,641	2,029	-19%
301060	KERKRADE (JINDAL FILMS EUR. KERKRADE BV)	1,641	2,532	-35%
301063	DEN BOSCH (RWE GENERATION NL - WKC HEINEKEN)	1,641	1,761	-7%
301064	MAASTRICHT (SAPPI MAASTRICHT BV)	1,641	2,469	-34%
301065	LANDGRAAF (XELLA CELLENBETON NL BV)	1,641	2,480	-34%
301080	EMMEN GZI (NAM)	1,641	1,456	13%
301097	ROTTERDAM WESTGAS (NAM)	1,641	1,732	-5%
301114	GRIJPSKERK (NAM - UGS)	0,820	0,355	131%
301116	NORG (NAM - UGS)	0,820	0,368	123%
301118	ALKMAAR (TAQA - PGI)	0,820	0,584	40%
301120	ALKMAAR (TAQA)	1,641	1,168	40%
301129	PG HOLESTEEN (ENDURIS)	1,641	2,398	-32%
301144	SLUISKIL (YARA BV-G-GAS)	1,641	2,382	-31%
301148	GELEEN (UTILITY SUPPORT GROUP BV H_GAS)	1,641	2,345	-30%
301152	MAASVLAKTE (LYONDELL BAYER MANUF. VOF)	1,641	1,780	-8%
301153	MAASVLAKTE (UNIPER BENELUX NV UMCL)	1,641	1,773	-7%
301159	BOEKELO (GROLSCH BIERBROUWERIJ BV)	1,641	1,331	23%
301164	AMSTERDAM (STARBUCKS MANUF. EMEA BV)	1,641	1,358	21%
301177	HOOGVEEN BUITENVAART (DOC KAAS B.V.)	1,641	0,951	73%
301178	BOTLEK (RIJNMOND POWER HOLDING BV)	1,641	1,758	-7%

301180	BEMMEL (LINGEZEGEN ENERGY B.V.)	1,641	1,387	18%
301182	DE STEEG (FACILITY SERVICES HAVELAND BV)	1,641	1,342	22%
301185	OUDE STATENZIJL RENATO (OGE)	0,820	0,377	118%
301193	SCHIEDAM (STEDIN)	1,641	1,694	-3%
301194	PG HOUTEN (STEDIN)	1,641	1,464	12%
301195	PG HOOGLAND (STEDIN)	1,641	1,324	24%
301196	PG VEENENDAAL (STEDIN)	1,641	1,431	15%
301198	ENSCHEDÉ (INNOGY-UGS EPE)	0,820	0,718	14%
301199	BORCULO (FRIESLANDCAMPINA DOMO)	1,641	1,362	20%
301203	PG HELDEN (ENEXIS)	1,641	1,975	-17%
301206	PG HOOGEVEEN (RENDO)	1,641	0,993	65%
301207	PG ECHTEN (RENDO)	1,641	1,029	60%
301220	PG ALMELO (COGAS)	1,641	1,270	29%
301222	NG DEN HAAG (STEDIN)	1,641	1,639	0%
301230	PG BERGEN OP ZOOM (ENEXIS)	1,641	2,411	-32%
301232	PG BREDA (ENEXIS)	1,641	2,111	-22%
301233	PG DONGEN (ENEXIS)	1,641	1,948	-16%
301234	PG ETTEN-LEUR (ENEXIS)	1,641	2,162	-24%
301235	PG GILZE (ENEXIS)	1,641	2,000	-18%
301238	PG VLIJMEN (ENEXIS)	1,641	1,840	-11%
301239	PG ARCEN (ENEXIS)	1,641	1,995	-18%
301240	PG GELEEN (ENEXIS)	1,641	2,474	-34%
301241	PG HEERLEN (ENEXIS)	1,641	2,472	-34%
301242	PG HERKENBOSCH (ENEXIS)	1,641	2,239	-27%
301243	PG KERKRADE (ENEXIS)	1,641	2,499	-34%
301244	PG ROERMOND (ENEXIS)	1,641	2,180	-25%
301245	PG VENLO (ENEXIS)	1,641	2,133	-23%
301246	PG ASSEN (ENEXIS)	1,641	0,849	93%
301248	PG GRONINGEN STAD (ENEXIS)	1,641	0,766	114%
301249	PG HENGELÓ (ENEXIS)	1,641	1,298	26%
301250	PG MIDWOLDA (ENEXIS)	1,641	0,753	118%
301251	PG OMMEN (ENEXIS)	1,641	1,047	57%
301252	PG RAALTE (ENEXIS)	1,641	1,178	39%
301253	PG WINSCHOTEN (ENEXIS)	1,641	0,765	114%
301254	PG ZWOLLE (ENEXIS)	1,641	1,087	51%
301257	PG AMSTERDAM (LIANDER)	1,641	1,410	16%
301259	PG ARNHEM (LIANDER)	1,641	1,426	15%
301263	PG DRUTEN (LIANDER)	1,641	1,529	7%
301264	PG EEFDE (LIANDER)	1,641	1,241	32%
301265	PG ELST (LIANDER)	1,641	1,447	13%
301271	PG NIJMEGEN (LIANDER)	1,641	1,528	7%
301273	PG WEZEP (LIANDER)	1,641	1,121	46%
301275	PG ZEVENAAR (LIANDER)	1,641	1,377	19%
301304	MAASVLAKTE (IOI LODERS CROKLAAN OILS BV)	1,641	1,799	-9%
301305	BLEISWIJK (TUINBOUWCOMBINATIE)	1,641	1,622	1%
301306	PERNIS (AIR LIQUIDE PERGEN)	1,641	1,772	-7%
301309	ENSCHEDÉ (NUON-UGS EPE)	0,820	0,717	14%
301312	ZANDVLIET (WINGAS-H)	1,641	2,147	-24%
301313	SPIJK GLD. (WELLMAN RECYCLING)	1,641	1,424	15%
301319	DELFIJL (EVONIK PEROXIDE NL BV)	1,641	0,823	99%
301320	ZUIDWENDING (UGS)	0,820	0,357	130%
301321	ROTTERDAM (ABENGOA BIOENERGY NL BV)	1,641	1,858	-12%
301323	PG GROENLO (LIANDER)	1,641	1,407	17%
301324	PG DOETINCHEM (LIANDER)	1,641	1,372	20%

301325	PG ALPHEN A/D RIJN (LIANDER)	1,641	1,557	5%
301327	PG OOSTBETUWE (LIANDER)	1,641	1,395	18%
301328	PG HOORN (LIANDER)	1,641	1,140	44%
301331	DELFIJL (BIO-METHANOL CHEMIE NL BV)	1,641	0,825	99%
301337	LELYSTAD (GDF SUEZ ENERGIE NL NV-MAXIMA)	1,641	1,279	28%
301338	BOTLEK DISTRIIPARK (WESTLAND)	1,641	1,807	-9%
301343	ROTTERDAM (EUROMAX TERMINAL)	1,641	1,806	-9%
301344	ROTTERDAM (ENECOGEN VOF)	1,641	1,761	-7%
301348	BERGERMEER (TAQA-UGS)	0,820	0,582	41%
301354	NIEUW HINKELOORD (DELTA-ZBL)	1,641	2,142	-23%
301355	WIERINGERMEER (ENRGIE COMB. W'MEER-RNB)	1,641	1,023	60%
301356	RIJNMOND (MAASSTROOM ENERGIE CV)	1,641	1,758	-7%
301360	OUDE STATENZIJL (ETZEL-EKB-H)	0,820	0,377	118%
301361	OUDE STATENZIJL (EWE-H)	0,820	0,377	118%
301364	DEN HAAG (HTM)	1,641	1,689	-3%
301365	EUROPOORT NECKARWEG (VOPAK TERMINAL BV)	1,641	1,837	-11%
301366	BOTLEK (HUNTSMAN HOLLAND BV)	1,641	1,799	-9%
301369	SCHOONEBEEK (NAM)	1,641	1,445	14%
301374	BOTLEK (VOPAK TERMINAL BV)	1,641	1,795	-9%
301377	ROZENBURG (AIR LIQUIDE-HERACLES)	1,641	1,788	-8%
301385	NG WADDINXVEEN (STEDIN)	1,641	1,579	4%
301389	MAASBREE (WAYLAND NOVA BV)	1,641	1,943	-16%
301390	MAASVLAKTE (NESTE OIL NETHERLANDS BV)	1,641	1,797	-9%
301391	OUDE STATENZIJL (ASTORA JEMGUM)	0,820	0,377	118%
301395	BERGEN OP ZOOM (PHILLIP MORRIS HOLLAND)	1,641	2,446	-33%
301396	EEMSHAVEN (NUON MAGNUMCENTRALE)	1,641	0,883	86%
301397	ENSCHEDA (ENECO-UGS EPE)	0,820	0,708	16%
301400	OUDE STATENZIJL (ETZEL-CRYSTAL-H)	0,820	0,377	118%
301401	OUDE STATENZIJL (ETZEL-FREYA-H)	0,820	0,377	118%
301420	NIEUW VENNEP (LIANDER)	1,641	1,431	15%
301427	ROTTERDAM-AIR PRODUCTS NL BV	1,641	1,758	-7%
301429	DIEMEN (NUON POWER GENERATION BV)	1,641	1,567	5%
301431	STEENDEREN (AVIKO BV)	1,641	1,268	29%
301432	NG BRIELLE (STEDIN)	1,641	1,883	-13%
301433	NG HEEMSTEDEN (STEDIN)	1,641	1,401	17%
301434	NG GOUDA (STEDIN)	1,641	1,610	2%
301435	NG HOEKSE WAARD (STEDIN)	1,641	1,843	-11%
301436	NG KRIMPEN (STEDIN)	1,641	1,664	-1%
301437	NG LEERDAM (STEDIN)	1,641	1,671	-2%
301438	NG NOORD-OOST FRIESLAND (STEDIN)	1,641	0,844	94%
301439	NG HILVERSUM (LIANDER)	1,641	1,389	18%
301441	PERNIS (WILMAR)	1,641	1,735	-5%
301442	PERNIS (RECYCLING KOMBINATIE REKO BV)	1,641	1,735	-5%
301443	PERNIS (KOOLE)	1,641	1,735	-5%
301445	DINTELOORD (TUINBOUW DINTELOORD)	1,641	2,491	-34%
301446	MARKNESSE (TUINBOUW LUTTELGEEST)	1,641	1,097	50%
301451	OOSTERBIERUM (LAMB WESTON)	1,641	0,980	67%
301453	OUDE STATENZIJL (EWE JEMGUM)	0,820	0,377	118%
301455	SLOE (ENDURIS)	1,641	2,746	-40%
301461	MAASVLAKTE (PEAKSHAVEN PRODUCTIE)	1,641	1,786	-8%
301470	BOTLEK (AIR PRODUCTS NL BV)	1,641	1,797	-9%
301471	NG FLEVOLAND (LIANDER)	1,641	1,340	22%
301472	NG LEIDEN-KATWIJK (LIANDER)	1,641	1,526	8%
301473	NG APELDOORN (LIANDER)	1,641	1,339	22%

301474	NG SAAKSUM (ENEXIS)	1,641	0,835	97%
301475	NG FRIESLAND ZUID-WEST (LIANDER)	1,641	0,887	85%
301476	NG VOLLENHOVE (ENEXIS)	1,641	1,083	52%
301477	NG NOORDOOSTPOLDER (LIANDER)	1,641	1,108	48%
301478	NG LEEUWARDEN (LIANDER)	1,641	0,882	86%
301479	NG HINDELOOPEN (LIANDER)	1,641	0,925	77%
301480	NG OOSTEREND (LIANDER)	1,641	1,158	42%
301481	NG FRIESLAND ZUID-OOST (LIANDER)	1,641	0,816	101%
301482	NG FRIESLAND NOORD-WEST (LIANDER)	1,641	0,943	74%
301483	NG FRIESLAND MIDDEN (LIANDER)	1,641	0,850	93%
301484	NG WESTSTELLINGWERF (LIANDER)	1,641	0,939	75%
301485	NG VLIELAND (LIANDER)	1,641	1,316	25%
301486	PERNIS (WESTLAND)	1,641	1,779	-8%
301487	EUROPOORT (WESTLAND)	1,641	1,860	-12%
301489	FRANKRIJKWEG (ENDURIS)	1,641	2,701	-39%
301496	NG EINDHOVEN (ENEXIS)	1,641	1,930	-15%
301497	NG DEN BOSCH (ENEXIS)	1,641	1,737	-6%
301498	NG TILBURG (ENEXIS)	1,641	1,940	-15%
301499	MAASHEES (ENEXIS)	1,641	1,925	-15%
301500	OEFFELT (ENEXIS)	1,641	1,724	-5%
301501	LANDHORST (ENEXIS)	1,641	1,683	-2%
301502	MILL (ENEXIS)	1,641	1,744	-6%
301503	CUYK (ENEXIS)	1,641	1,675	-2%
301504	GRAVE (ENEXIS)	1,641	1,611	2%
301505	SCHIJNDEL (ENEXIS)	1,641	1,882	-13%
301506	BEEK EN DONK WEST (ENEXIS)	1,641	1,829	-10%
301507	AARLE-RIXTEL (ENEXIS)	1,641	1,834	-11%
301508	NG DEURNE (ENEXIS)	1,641	1,933	-15%
301509	NG BOXMEER (ENEXIS)	1,641	1,753	-6%
301510	NG UDEN-ZEELAND (ENEXIS)	1,641	1,624	1%
301512	NG HELMOND-MILHEEZE-MIERLO (ENEXIS)	1,641	1,905	-14%
301513	NG ALKMAAR-DEN HELDER (LIANDER)	1,641	1,219	35%
301514	NG RIJSSENHOUT-BADHOEVEDORP (LIANDER)	1,641	1,406	17%
301515	NG WAARDENBURG-GELDERMALSEN (LIANDER)	1,641	1,613	2%
301521	PG WEERT (ENEXIS)	1,641	2,059	-20%
301522	PG WEERT TRANCHEEWEG(ENEXIS)	1,641	2,090	-21%
301523	SCHIPHOL WEST (SCHIPHOL GROUP)	1,641	1,442	14%

113. ACM stelt dit besluit vast met inachtneming van de belangen, regels en eisen bedoeld in artikel 12f van de Gaswet.

's-Gravenhage,
Datum:

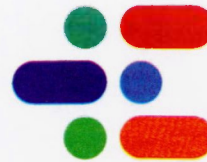
De Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

dr. F. J. H. Don
bestuurslid

COUPRY

Bijlage 2

Mondelinge inbreng 14 mei 2018

ENERGIE
NEDERLAND

Hearing
May 14, 2018

Input hearing

Vereniging Energie-Nederland

Mw. Dr ir M. Boots

advocaat: mr. N.R. Geerts-Zandveld

on

**Draft code amendment decision for
the implementation of NC TAR**

reference ACM/UIT/490522

Autoriteit Consument en Markt

1. Introduction

- 1.1 Energie-Nederland is a federation of energy supply and trading companies active in the Netherlands. These companies compete with each other in the market and often have different interest.
- 1.2 Within Energie-Nederland the members have intensively discussed (and still are discussing) ACM's draft decision concerning the implementation of Regulation 2017/460 establishing a network code on harmonised transmission tariff structures for gas (NC TAR).
- 1.3 On various topics there is no consensus between the member companies. However this doesn't mean that Energie-Nederland agrees with the draft decision. In this note Energie-Nederland presents common views, while leaving room for individual companies to present their own views separately, either today or in the further process, for example in their contributions towards the end of this month.
- 1.4 In the first part of the note I will focus on the substantive arguments. The second part briefly raises some formal and legal arguments. However Energie-Nederland reserves the right to elaborate further on the substantive arguments as well as the legal arguments in a written view later this month.

2. Substantive remarks

- 2.1 Energie-Nederland notes that the proposal by ACM will fundamentally change the Dutch gas tariff system in the currently well-functioning and liquid Dutch gas market. Energie-Nederland wonders why the draft decision does not follow the current system as close as possible.

- 2.2 The drastic changes are no 'simple' tariff changes and can have a large impact on the business activities of network users. The changes regard not only certain parameters as the entry/exit split and multipliers but also a complete change of the reference price methodology. This requires adaptation to the new situation and therefore the possibility for network users to adjust previously booked capacity to this new situation. Therefore, Energie-Nederland requests for shippers to have the right to adjust their capacity bookings.

All-in transmission services (article II B – article 2.1.1 and article 2.1.2 Transmission Code)

- 2.3 In general Energie-Nederland is positive about an all-in tariff for the all-in transmission service as a principle as long as clarity and transparency about the various cost elements in the overall costs are ensured. It provides a less complex tariff structure (than currently), enabling reproducibility and predictability of tariffs.
- 2.4 In the current regime with separate services, the capacity fee for the BAT service is regarded unfair towards large parties or connections – it denies the economies of scale. Here we do have a concern: depending on the outcome of the court case, corrections may have to be made. Energie-Nederland wonders how this could be done. Corrections would need to have an impact on the 2019 tariffs, since it is not possible anymore to make corrections to individual BAT tariffs as of 2020 with all-in tariffs. What are ACM's thoughts on this issue?

Seasonal factors (article I B – article 3.2.3.6 and article 3.2.3.7 Tariff Code)

- 2.5 The proposed seasonal factors lead to maximum seasonal impact on tariffs as explained in point 88 of the explanatory notes. Seasonal factors are calculated according to article 15 of NC TAR. Annex B6 of the draft decision provides the calculation in Excel. These calculations seem hard to challenge, i.e. Energie-Nederland is neutral on those.

Multipliers (article I B – article 3.2.3.5 Tariff Code)

- 2.6 ACM proposes a multiplier of 2.5 for daily and within-day capacity products, which seems rather high when compared to the monthly and quarterly multipliers proposed. Currently there is no multiplier for daily booking of capacity (or rather it is equal to the monthly multiplier). Can ACM explain why they opt for this level of 2.5 for daily and within-day capacity?
- 2.7 Also given the provision in article 13 paragraph 3 NC TAR, through which the maximum level of the daily and within-day multipliers may be reduced to 1.5 in the future, the proposed level of 2.5 seems pretty high.

Ex-post discount of interruptible capacity (article I B - article 3.2.3.10 Tariff Code)

- 2.8 The introduction of an ex-post discount for interruptible capacity is new in the Netherlands. This seems to be proposed to better reflect the actual interruption risk. Energie-Nederland however thinks that interruptible capacity has a different economic value and therefore should still have an ex-ante discount. The optionality of booking interruptible capacity at an ex-ante discount, is highly valued by the shippers. It provides more transparency on the drivers for interruption and is similar to the current situation (again the question is: why change a well-functioning system?).
- 2.9 An ex-post discount situation provides no optionality or possibility to buy alternative capacity e.g. for balancing purposes. In such case, the loss on balancing position can be much higher than the ex-post discount.

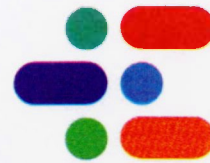
Backhaul capacity (article II CC – article 2.1.14)

- 2.10 Backhaul is no longer regarded as separate service and the costs related to backhaul are part of the all-in tariff for contracting entry and exit capacity. As such, tariffs for backhaul capacity are charged as standard firm capacity without any discount compared to the tariffs for the physically available entry and exits.

- 2.11 In our opinion, backhaul capacities cannot be considered firm, as they depend on forward flows that can be re-nominated to zero anytime during the gas day. GTS has no control over this. In such case, the backhaul capacity would be interrupted without any technical option to avoid this interruption. Therefore, it seems pretty obvious that GTS cannot guarantee the firmness of these capacities.
- 2.12 This case is specifically treated in the network code on capacity allocation mechanisms, Regulation 2017/459, article 32 paragraph 2 says: "*At unidirectional interconnection points where firm capacity is offered only in one direction, transmission system operators shall offer at least a daily product for interruptible capacity in the other direction*".
- 2.13 Backhaul points are clearly unidirectional interconnection points where no reverse physical flow is possible, so GTS must offer at least a daily product for interruptible capacity in the other direction. This interpretation is very clear in Europe, where we have not been able to identify a single case where a backhaul capacity at a unidirectional point is treated as firm capacity.
- 2.14 We would also like to remark that, in B7 and B8 providing the indicative reference prices at entry and exit points, interconnection points with backhaul - Vlieghuis, Hilvarenbeek and Emden – are missing.

94% discount for wheeling (article 1B – article 3.2.3.11 Tariff Code)

- 2.15 Currently wheeling is offered as a separate service for a small fee (i.e. it is currently not included in the entry and exit tariffs). Including this service in the all-in capacity product, this combination of capacities indeed needs a big discount. The proposed discount of 94% and including it into the entry and exit tariffs seems similar to the current situation.

Shift of capacity (article II Q - article 2.1.8 Transmission Code)

- 2.16 ACM proposes a narrow definition for shift of capacity, preventing too many shifts of capacity as it will be free of charge. ACM proposes to limit the right to shift capacity to *"exceptional temporary circumstances of an operational nature"* justifying such a shift. Energie-Nederland disagrees with this limitation and with giving GTS wide opportunity not to grant the request.
- 2.17 We propose, as a minimum, to turn around the onus of proof, i.e. in principle allow for shift of capacity and for GTS only to reject a request in exceptional situations. We think a broad definition of this service can contribute to a more efficient use of the GTS grid and we see advantages for market parties from an improved service of shifting capacity.
- 2.18 Moreover, we wonder why the customized service 'shift of capacity' is regarded that different in comparison to the service 'diversion' in the draft decision. They are both similar services and why should 'shift of capacity' be discriminated in comparison to 'diversion'?

3. Legal remarks

3.1 Finally Energie-Nederland has some legal remarks.

Entering into force of NC TAR

3.2 First of all Energie-Nederland wonders why ACM implements the chapters II and III of NC TAR. These chapters concern the reference price methodologies and the reserve prices. In accordance with article 38 paragraph 3 of NC TAR these chapters shall only apply as from 31 May 2019. A large part of the draft decision contains these subjects.

Transparency

3.3 Secondly in accordance with article 13 of Regulation 715/2009 tariffs shall be transparent, take into account the need for system integrity and its improvement and reflect the actual cost incurred, insofar as such costs correspond to those of an efficient and structurally comparable network operator. In addition, tariffs, or the methodologies used to calculate them, shall be applied in a non-discriminatory manner. And finally, tariffs, or the methodologies used to calculate them, shall avoid cross-subsidies.

3.4 Energie-Nederland is not sure that the draft decision complies sufficiently the mentioned transparency, the obligation of cost-reflectivity and the prohibition of cross-subsidisation and discrimination. Energie-Nederland will elaborate this further in the written view.

3.5 Thank you for your attention.